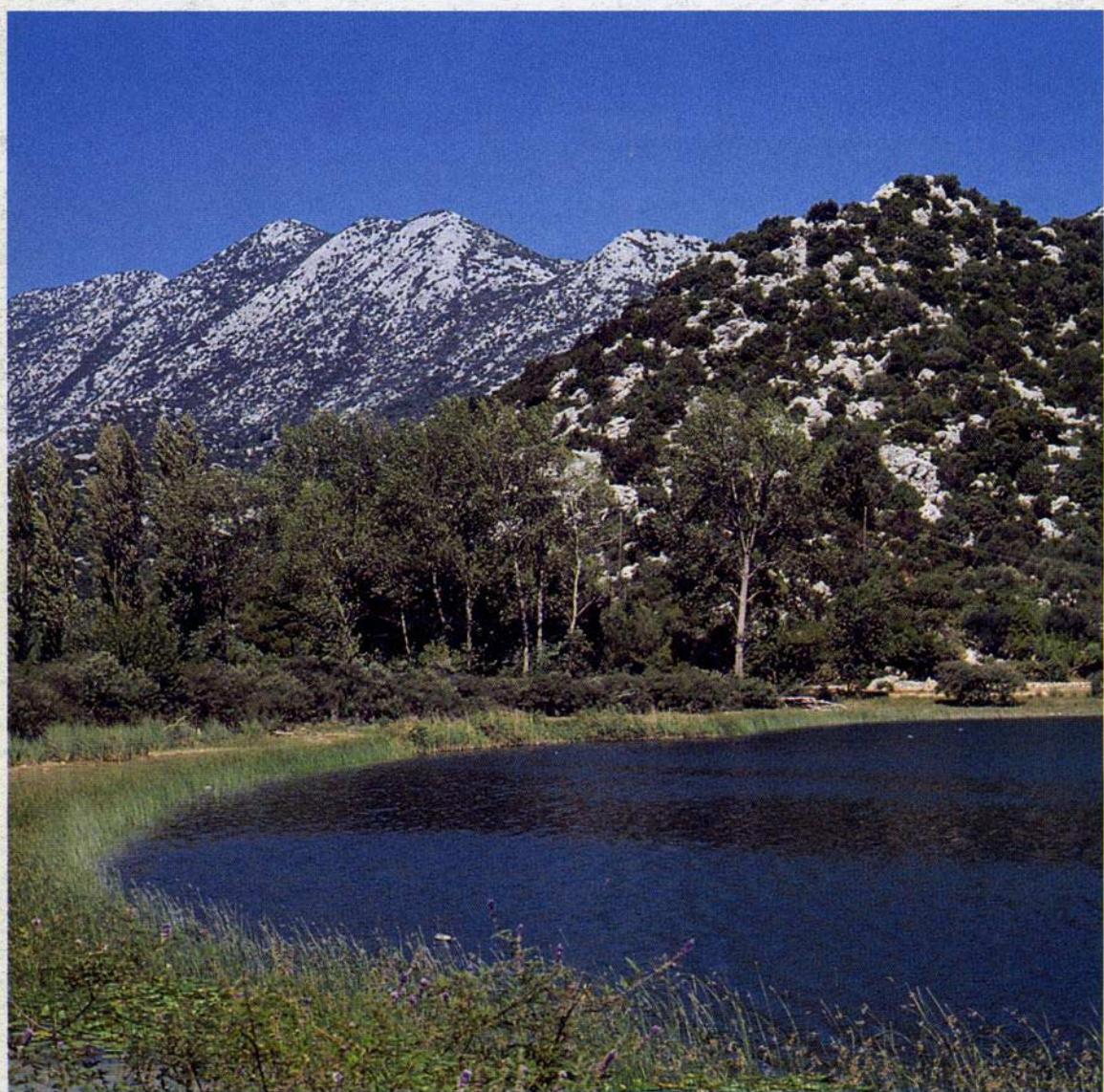

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS
HRVATSKOG
PLANINARSKOG
SAVEZA

GODIŠTE 93

RUJAN
2001

9

IZDAVAČ:

HRVATSKI PLANINARSKI SAVEZ
KOZARČEVA 22, 10000 ZAGREB
TEL./FAX. 01/48-24-142

TEL. 01/48-23-624 (R.D. 8-15 H)

E-MAIL: HPS@ZG.TEL.HR
WWW: PUBWWW.SRCE.HR/HPS

UREDNIK:

ALAN ČAPLAR

SV. MATEJA 7, 10010 ZAGREB

TEL. 091/51-41-740

TEL. 01/66-88-512

E-MAIL: CAPLAR@RUDJER.IRB.HR

UREDNIČKI ODBOR:

DR. BORISLAV ALERAJ

DARKO BERLJAK

DR. SREĆKO BOŽIČEVIĆ

VLAHO BOŽIČ

TOMISLAV ČANIĆ

MLAĐEN FLIŠ

ZDENKO KRISTIJAN

PROF. KRUNOSLAV MILAS

PROF. DR. ŽELJKO POLJAK

TISAK:

»EKOLOŠKI GLASNIK«

DONJA LOMNICA

ISSN 0354-0650

Rujan 2001
September 2001

Broj 9
Number 9

Godište 93
Volume 93

SADRŽAJ

Zvonko Trdić: »Zla sudbina«	241
Boris Veranić: Uspon na Gran Nabois (2313 m)	242
Mira Šincek: Izlet za dušu	244
Miljenko Gerić: Kalnik na Drugi način	247
Vladimir Jagarić: 100 godina vlaka Samoborčeka	250
Željko Poljak: Kako se planinarilo prije jednog stoljeća	252
Krunoslav Milas: Nekoliko priča s Velebita	254
Hrvatske planine na slikama Tomislava Markovića	256
Pero Marić: Izlet u kanjon Dive Grabovice	258
Branko Škrobonja: Gorska staza Branka Lončara	260
Zdravko Antolković: Veliki Bokolj na Pašmanu	263
Planinarske kuće i putevi	264
Vladimir Jagarić: Žumberačka kronika	266
Pisma čitatelja	267
Vijesti	268
Humor	272

Slika na naslovnici:

Sveti Ilija na Riliću s Baćinskih jezera, foto: Alan Čaplar

- **ČASOPIS izlazi u 10 brojeva godišnje** (za srpanj i kolovoz, te studeni i prosinac kao dvobroj). Prvi broj izašao je **1.VI. 1898.** kao glasilo Hrvatskog planinarskog društva. Časopis nije izlazio od 1915. do 1921. i od 1948. do 1949. a od 1949. do travnja 1991. izlazio je pod imenom »Naše planine«.
- **PRETPLATA** za kalendarsku godinu je **100 kuna** (za inozemstvo 50 DEM). Preplata se uplaćuje na žiro-račun br. **30102-678-5535**, pri čemu na uplatnici u rubrici »Poziv na broj« treba obavezno upisati svoj preplatnički broj, koji se nalazi uz adresu na omotu svakog dostavljenog primjerka. Novi preplatnici svoj preplatnički broj trebaju zatražiti od Hrvatskog planinarskog saveza. Preplata za inozemstvo uplaćuje se na račun **SWIFT-ZABA-HR XX 25731-3253236**.
- **SURADNJA:** Članci i vijesti trebaju biti pisani s predom među recima, a mogu se slati poštom ispisani, na disketi ili putem e-maila. Prednost imaju članci i vijesti popraćeni što boljim izborom fotografija, dijapositiva, crteža i skica. Ilustracije se na zahtjev vraćaju autorima. Uredništvo zadržava pravo kraćenja i obrade tekstova, posebno za priloge duže od 4-5 stranica.

»ZLA SUDBINA«

Doživljaj s puta na Mont Blanc

ZVONKO TRDIĆ, Ogulin

U Martignyu u Švicarskoj sam ljeta 1998. godine proveo vrlo lijep godišnji odmor. Uživao sam obilazeći razne zanimljivosti, naselja i gradove. Kuda god bih došao, moj je pogled lutan alpskim visovima koji su se neodoljivo nametali svojom impozantnom pojavom i prekrasnim oblicima.

Od trenutka kada je putovanje u Martigny postalo izvjesno u mene se uvukao neki nemir, strepnja, neka čudna trema. Točno prije dvadeset godina, 1978. g., Koc i ja smo se popeli na Mt. Blanc kao prvi ogulinski planinari. Saznanje da će se ponovo sresti s tom veličanstvenom planinom, probudio je u meni opisane osjećaje. Iako potpuno svjestan da sam po svim pitanjima potpuno nespreman za takav uspon, niti sam pomišljao da odustanem od ponovnog susreta sa snježnim visinama. Tih je dana u Chamonixu boravilo nekoliko članova ogulinske stanice GSS-a čekajući pogodno vrijeme za uspon na Mt. Blanc. Oni su bili razlog više da ustrajem u svojoj nakani.

Ako se po jutru dan poznaje - vrijeme za uspon sam dobro odabrao. Svratio sam do kampa i javio se Oguvincima. Oni sutradan idu na vrh. Puno mi je znacilo saznanje da u slučaju nezgode mogu računati na njihovu pomoć.

Les Houches, polazna stanica žičare. Moja ženska pratnja (sestra, nećakinje i kći) vraća se autom u Martigny, a ja žičarom krećem put planinskih visova. Tehnička pomagala su savršeno odradila svoj dio posla i - tu sam... Iluzijama je kraj. Došao je trenutak istine... Pridružujem se koloni planinara što se lagano šeće strmom stazom. Ponovo analiziram situaciju. Činjenice su porazne. Ako izuzmem proteklu godinu, iza mene je desetak godina potpune planinarske pasivnosti. Moja obla figura opterećena je s dvadesetak kilograma prekomjerne težine. O kondiciji mi je bolje ne razmišljati. Aklimatizacija? Petnaestak godina nisam bio niti blizu dvije tisuće metara visine. Nesiguran sam pri kretanju i penjanju. Čak mi je

i oprema kukavna i jadna. O Bože - kuda li me vodi luda glava? Ima li što meni u prilog? Ništa osim velike želje da mi ova velebitna planina dozvoli pristup u svoja njedra i visove. Samo je želja bila na mojoj strani.

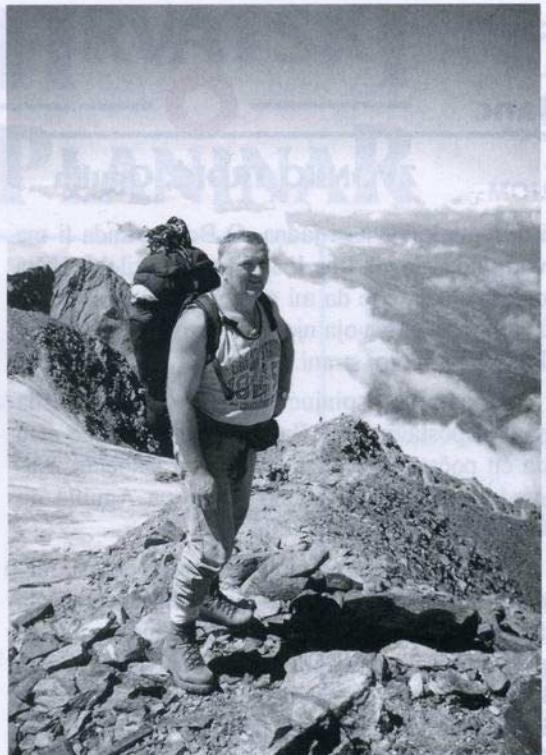
Lagano se uspinjući, vrlo brzo shvaćam da sam si postavio pretešku zadaću. Očekivao sam da će početni dio puta savladati s lakoćom. Napredujem prilično mučno. Dom na Aguille du Gouter moj je današnji cilj.

Prizor što se upriličio pred mojim očima, razgalio mi je srce. Povratila mi se snaga i pojačala ionako velika volja za usponom. Smješkajući se pokvarenjački, bezobrazno sam uživao u neočekivanoj zgodi. A kako i ne bih? Ispred mene se kretala smiješna kreatura nalik nogatoj lopti s velikom naprtnjačom. Oniži debeljko je bio teži od mene barem petnaestak kilograma i stariji isto toliko godina. Puhao je kao parna lokomotiva dok sam ga, tobože nemarno, preticao na proširenom dijelu staze.

Ako može on, mislio sam, čega li se ja trebam bojati? Pogledavajući povremeno u pravcu vlastitog trbuha, uživao sam u saznanju da sam ja ipak gotovo vitkog stasa.

Polet je trajao prilično kratko. Sve češće zastajujem i odmaram se. Sjedeći na kamenu uživam u prekrasnom vidiku. Iza stijene, na stazi kojom sam se maločas popeo promolio se trbuh.

Na putu prema Mt Blancu

Vec desetak puta odmor mi prekida moj bucmasti priatelj. Istog trena nastavljam put. Ocekivao sam da ce moje stanke biti sve duze, ali debeljko napreduje istim tempom. Vječito mi je za petama. Gotovo povrijeden njegovom upornošću, prozvao sam ga »Zla sudbina«. Nikako mu nisam mogao pobjeći.

Što više napredujem, veća je strmina, a ruke

sve češće pomažu nogama u savladavanju težih detalja. Kao da se neprestano penješ na tavan. Noge su mi klecave, ruke drhtave, a misli škure i sumorne. Ima li kraja mojoj muci preteškoj? Kako li smo samo »protrčali« ovaj greben prije dvadeset godina! Ne osvrćem se više. Već dugo gledam ogradu i limene zidove planinarskog doma Gouter. Gledam, ali nikako da stignem do njega.

Naslonjen na ogradu, sređujem misli. Iako su posljedice više nego vidljive, čini mi se da su sav taj napor i muka gotovo nestvarni. Zadovoljan sam. Uživam u veličanstvenom pogledu. Nekih desetak metara ispod ograde, grebenom se lagano uspinje »Zla sudbina«...

Teško sam pronašao mjesto u domu, za sebe i svoju naprtnjaču. Sunce je zašlo i temperatura je dobrano ispod nule. Ugodno je i toplo u prostoriji. Umoran sam i bole me noge. Jaka glavobolja je posljedica nedostatne aklimatizacije. Teška srca zaključujem da nisam spremjan na uspon na vrh. Bilo bi to ludo nasilje nad vlastitim organizmom. Želim da mi ovaj uspon ostane u lijepom sjećanju.

Volio bih opet stati na vrhu Mt. Blanca. Ovog puta je moj krajnji doseg kuća Agille de Gouter. No, istinski sam sretan što sam se uspio popeti na ovo jedinstveno mjesto.

Dva su sata ujutro. Pali se svjetlo u domu. Neopisiva je gužva. Svi se ubrzano pripremaju za uspon na vrh. Dom se polako prazni. Jedan sam od svega desetak planinara koji ostaju. »Zla sudbina« nije među nama! Potpuno sam siguran da će se popeti na vrh. Poželih mu, u mislima, svaku sreću...

USPON NA GRAN NABOIS (2313 M)

BORIS VERANIĆ, Jelenje

Prvi sam puta masiv Jof Fuarta u zapadnim Julijskim Alpama ugledao prije više od dvadeset godina i to s vrha Lussaria za jednog skijaškog vikenda u Valbruni. Bio je početak ožujka i priroda je još spavala pod blještavim snježnim pokrivačem, a vedar je dan omogućavao prekrasan po-

gled, pogotovo u pravcu doline Saisere, na podnožju masiva.

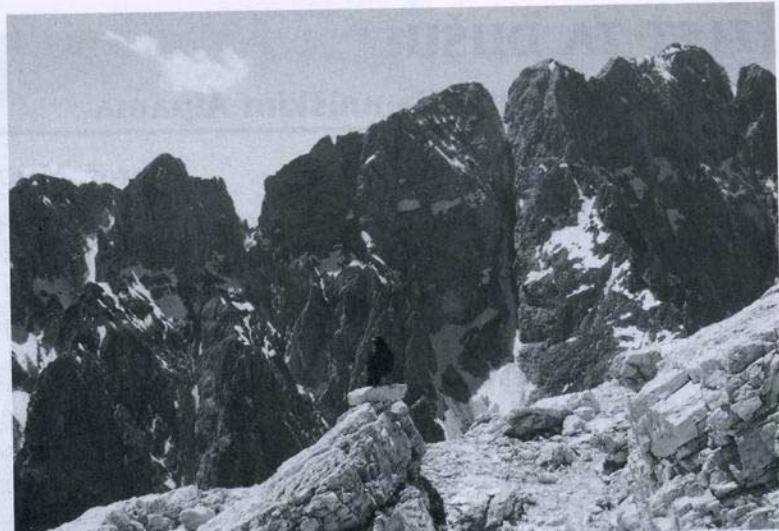
Tijekom godina više sam puta navraćao u tu dolinu i družio se s ljudima koji ondje žive. Mnogi su slovenskog porijekla, pogotovo u mjestu Ugovizza (Ukanc). Na toj tromeđi, naime, stolje-

ćima skladno žive Slovenci, Austrijanci i Talijani, tako da sporazumijevanje ne predstavlja nikakvu prepreku. Misao o usponu na Gran Nabois iskrsnula je u razgovoru s prijateljem Ugom iz Baseda pokraj Portogruara. Kao iskusni planinar odmah sam se ponudio povesti na ovaj vrh prijatelje iz Planinarskog društva »Obroč« iz Jelenja.

Gran Nabois je visok 2313 m i uzdiže se kao veliki kameni brod iz zelenog mora četinarki. Strana okrenuta prema Valbruni (Vučja Vas) vrlo je jednolična, a krase je mnogobrojne okomite brazde. Profil koji gleda prema dolini Somdogna potpuno je različit i bogat tornjevima, a obilazi ga cijelom stranom rub litice nazvan Cengia dei Camosci. Ime Nabois zasigurno ima slavenski korijen riječi »Na Bog« ili, po nekim, »Nebesa«. Zahtjevan je naročito zbog velike visinske razlike (oko 1500 m) koju treba preći u razmjeru kratkom vremenu od četiri do pet sati hoda. Uspon je vrlo strm, pogotovo u završnom dijelu gdje je staza osigurana čeličnom užadi.

Uspon smo počeli s dna doline Saisere kroz prekrasnu crnogoričnu šumu, koja nas je pratila gotovo do doma Pellarini na 1499 m. Dom je izgrađen 1924. godine, a nedavno je potpuno obnovljen. Nalazi se na rubu velikog kruga kojeg zatvaraju sjeverne litice Saifnitzer Krnice.

Nakon kraćeg odmora produžili smo dalje preko sipara i omanjih ledenjaka sve do sedla Nabois, visokog 1770 m. Uzdigli smo se zatim do široke travnate terase iz koje je kretao završni, vrlo okomiti dio puta. Vrh skromne površine od svega tridesetak kvadratnih metara bio je jedva dostatan za našu skupinu od 32 planinara. Na grada za naporni uspon bio je

Pogled s vrha Gran Naboisa

foto: Boris Veranić

veličanstven pogled: prema zapadu masiv Montasia, prema jugu Jof Fuart, u pozadini Kanin, na istoku Mangart, Jelovec, Triglav, a na sjeveru Austrijske Alpe, sve obasjano suncem. Činilo nam se da lebdimo u tom prostranstvu koje ne poznaje ljudske granice.

Silazak je u pojedinim trenucima naporniji od uspona: sipar zna katkada zavarati i najiskusnije. Na sabirnom mjestu nam je prijatelj Ugo priredio malo iznenadenje: običaj je da vodič koji prvi put vodi novu grupu časti kolačima i dobrim vinom. Uzvratili smo svirkom grobničke harmonike i veselju nije bilo kraja. Na rastanku je sklopljen i dogovor da se, ako vrijeme dozvoli (i prvi snjegeovi zakasne), ponovno susretнемo u listopadu na usponu za Monte Cavallo.

Na vrhu

foto: Boris Varanić

IZLET ZA DUŠU

Ljetne šetnje Kamniškim Alpama

prof. MIRA ŠINCEK, Varaždin

Lep je Božji svet

Gora mu je cvet

Sredi tih krasot

Bivaš o, Gospod!

Sredina srpnja vrijeme je kada Kamniške Alpe procvjetaju najljepšim i najraznovrsnjim cvijećem. Stoga posebno volim u to doba otici preko planine Podvežak na Korošicu. Voljela bih te ljepote podijeliti i s Vama, dragi prijatelji planinari, i zato Vam predlažem da na izlet podemo zajedno. Vi čitajući moj tekst, a ja zatvorivši oči, sjećanjima, još jednom kroz taj divni Božji svijet. Ako Vam se svidi, a sigurna sam da hoće, evo Vam ideja da i Vi, ako već niste, podete ovom stazom na Korošicu.

Iz naselja Luče, odmah prije crkve valja oštro skrenuti lijevo i asfaltnom cestom nastaviti uz rječicu Lučnicu. Uskoro se desno u šumu odvaja jednim dijelom asfaltirana cesta u planinu. Postoje dobre oznake koje vode na Korošicu preko planine Podvežak (14 km). Na svakom raskrižju stoji smjerokazi. Uskoro asfalt nestaje i vozimo se makadamom. Kroz krošnje drveća proviruje nebo i pogledu se povremeno otkrivaju gorske livade, kmetije i susjedni vrhovi. Nakon nekog vremena, dolazimo do ograda koju valja nakon prolaska ponovno zatvoriti i još koji tren i stižemo do mješta što ga nazivaju »garaža«. Tu je uistinu drvena garaža i mnogo sjenovitog mjesta za parkiranje većeg broja vozila. Tako možemo autom stići na 1440 metara, a odavde do Korošice, do 1808 m, treba nam još dva i pol sata laganog hoda.

Najprije kroz šumu, pored pastirske kuće, preko malih livada, dobro označenim putem u stijene. Na prvoj trećini puta stiže se do kamenog korita u kojem se skuplja hladna i tako dobra voda. Bez obzira što još ne osjećate umor, ovdje valja stati i pogledom zaokružiti ljepote koje se prostiru uokolo.

Čitavim putem dalje uz stazu koja ne zahtjeva poseban napor (blago se uspinje bez velikih strmina), prostiru se planinski vrtovi. Lijevo dolje u zelenim vrtićima žute se, plave i rumene svakovrsne glavice cvijeća. Desno gore između kamenja i stijena zadivljuju, nevidljivom rukom brižno njegovani i skladno porazmještani busenovi bijelog, ljubičastog, zelenkastog cvijeća. Kad biste i htjeli žuriti, to ovdje nije moguće. Svaki cvjetak privlači pogled, zaustavlja korak i traži vaše divljenje. Kao da prolazite pomno odrabrim i uredenim botaničkim vrtom u kojem se ljepotom nadmeću i cvijeće i trave i kamenje. I tako čitavim putem do planinarskog doma koji okružen s jedne strane sjenom Dedeca, a s druge stijenama Ojstrice i Planjave, u zelenilu prostrane ledenjačke morene, već iz daljine, na suncu bljeska poput kaplje rose usred zelenog busenja.

I dok se lagano stazom spuštate prema planinarskom domu, čini se kao da se bajkovita razglednica nastavlja novim slikama. Širom zelenih livada uokolo pasu krave, a u malim se jezercima zaustavljaju oblaci.

Od kuće do vrha Ojstrice (2350 m) može se za sat i pol. Taj je put najlakši, s prekrasnim pogledom na nazubljene Škare i stijene Lučke Babe. S vrha u tren možete pogledom do Logarske doline, srebrne niti slapa Rinka, sivih i pomalo prijećih stijana Mrzle gore, vrhova Turske gore, Rinki, Skute i još puno dalje.

Za prvi dan to je dovoljno. Prije odlaska na počinak valja još sjesti pred dom te mislima i pogledom prijeći iznova čitav put i tako zadržati u srcu i sjećanjima svu ljepotu minulog dana.

Kapelica sv.
Ćirila i Me-
toda kod Mo-
ličke peči

foto:
Mira Šincek

* * *

Idućeg jutra valja što ranije krenuti na Planjavu. Do njezinog 2399 m visokog vrha moguće je preko Škarja i Lučke Babe za dva i pol sata ili preko Petkovih njiva i Srebrnog sedla za dva sata. Podimo ovim drugim putem. Kroz svilenu mekoću rosnih livada - njiva, između niskog zelenog bora, velikih kamenih gromada i cvjetnih gredica polako se uspinjemo prema sivim stijenama. Na nekoliko mjesta metalna užad, stepenice i klinovi omogućavaju siguran prolaz. Put obilazi stijenu i sa sunčane prelazi na sjenovitu stranu, pa se polako, oprezno preko krušljivih dijelova, diže sve više i više. I uistinu za dva sata pred vama je vrh - povelenik kamen na kojem je ispisana visina, a malo niže kutija sa žigom i upisnom knjigom. S ovog vas vrha pogled vraća na Ojstricu i zove prema Kamniškom sedlu i vrhovima oko njega. Do kuće se može istim putem ili preko snežišća ispod Škarja.

Nakon ručka i odmora pozivam Vas na jednu lijepu štenju. Poći ćemo do jezera Vodotočnik. Ispod sjene planine Dedec prema sedlu s kojeg put vodi preko Presedljaja na Veliku i Malu planinu ili do doma u Kamniškoj Bistrici, naš put skreće

lijevo. Penjući se, pa malo silazeći, provlačeći se kroz nisko grmlje i borovinu, obilazeći stijene rascvale mirisima i bojama, preskakujući tanki potok što se uvija među kamenjem i spušta u zelenu dubinu, za manje od jednog sata doći ćemo na zelenu glavicu i pod nogama ugledati jezerce koje s ovog mjesta ima oblik srca. Uz jezerce je prelijepa malena drvena koliba. Imate li sreće i u to vrijeme tamo bude čuvar stoke, moći ćete u ugodnu razgovoru provesti koji trenutak i diviti se skladu unutrašnjosti kolibe i saznati zanimljivosti iz života ljudi koji kroz ljetne mjesecе obilaze planinu čuvajući tdu stoku. Sve miriše na jelovinu, jer sve je u toj bajkovitoj kućici od ljepe i svjetlog drva - zidovi, namještaj, ležajevi... Na stolu planinsko cvijeće.

Dok polako sunce gubi snagu zalazeći, odnekud se k jezeru vraćaju kravice, a iz brojnih rupa izlaze svisci sa svojim mladima.

Prije nego li krenete na počinak, kad se nebo nakiti zvjezdama, izadite pred kuću i ostanite neko vrijeme u ljepoti noći. Ako to niste doživjeli danju na vrhovima, doživjet ćete sada pod zvjezdama - kako je čovjek malen, a ipak visine koracima dokučuje. To je uistinu dar!

* * *

Trećega dana, kad se oprštate s ljubaznim domaćinima i pogledom zaokružujete ljepote što vam ih je ostaviti, krenite do auta putem preko Moličke planine i Moličke peći, isplati se, vidjet ćete. Isprva idemo istim putem kojim smo došli na Korošicu, a onda na prvom križanju koje lijevo poziva na stazu prema Robanovom kotu valja skreniti dolje u tom smjeru. Sada se treba dosta spuštati. Gore desno i visoko gledamo stazu kojom smo prije dva dana dolazili u ovaj raj cvijeća, vode, trava, stijena i neba.

Uskoro s naše lijeve strane nestaje stijenje Ojstrice, a polako se uzdiže novo. Putokaz sigurno vodi kroz zelenilo preko kamenja, uz velike pećine do čistine koja s druge strane otkriva pogled na Olševu i Raduhu.

Odjednom, gle, sa zelenih livada ispod pećine spuštaju se k nama ovčice, zveckaju zvonca i umilno blejanje pozdravlja. I onda ugledamo prekrasnu kamenu kapelicu na malom brdašcu. Kao da su je andeli s neba spustili na to mjesto da povezuje dolinu u dubini pod njom, planinu uokolo i visine neba nad malim joj tornjićem. U stjeni ispred ulaza najljepše planinsko cvijeće drhturi na jutarnjem povjetarcu. I ako ih nigdje niste vidjeli, tu Vas čekaju, smješći se mekim laticama - prelijepi runolisti. Na zidu kapelice čitamo da je na ovom mjestu podignuta još 1894. godine, ali je stradala pod snježnom lavinom, a ova nova izgrađena je 1989. godine. Kroz izrezbarene metalne rešetke na ulazu provirujemo u skladnu unutrašnjost. U sredini kip Gospe i Djeteta Isusa, a s lijeve i desne strane sv. Ćiril i Metod, sveci kojima je kapelica posvećena. Na drvenoj ploči na zidu čitamo stihove koji s nekoliko riječi tako jasno i duboko izražavaju i naše doživljaje ova tri dana u planini:

Jezero Vodotočnik

foto: Vlasta Kordić

Lep je Božji svet,

Gora mu je cvet,

Sredi tih krasot

Bivaš o, Gospod!

Nakon molitve, povlačimo uže i resko zvonce odnosi naše prošnje i hvalu u modra nebesa Tvorcu svih krasota. Malo niže tu je još jedna lijepa, sada kamena, pastirska kuća. Odlazimo, a tako bismo rado ostali tu, gdje sve je tako jednostavno, čisto, lijepo, sretno. S prve uzvisine okrećemo se ovoj prelijepoj slici. U stjeni pećina, na zelenoj svilji travi pred njom raštrkane bijele ovčice, niže kapelica i koliba - baš kao idila Božićnih jaslica.

Staza prolazi kraj nekoliko malenih jezeraca obraslih bijelim dlakavim cvijećem. Penje se kroz zelenilo, cvijeće, stijene. Provlači uz duboke jamе i ponore te preko kamenog prijevoja kraj raspela produžuje u stijenje, a iza nas nestaje čarobna slika ispod Moličke planine. Naskoro pred nama staza je što nas vraća na poznati put od prije tri dana i do auta.

Vjerujem, sigurna sam, podete li i Vi ovim putima, doživjet ćete ljepotu planine drugačije, čak uzvišenije, nego li kad joj samo i jedino vrhove obilazimo. Na ovim stazama pronaći ćete ljepotu djetinjstva, veličinu u malenom, radost u jednostavnosti i sreću u tišini i zvucima istinske prirode.

KALNIK NA DRUGI NACIN

MILJENKO GERIĆ, Ludbreg

Već pomalo zasićen uobičajenim jednodnevnim izletima po obrascu *sat-dva vožnje autobusom, sat-dva hoda, pa četiri sata sjedenja pod improviziranom nadstrešnicom ili čvrstim krovom uz čašu piva ili nekog drugog napitka*, odlučio sam obogatiti planinarski dnevnik jednim izletom po vlastitom ukusu.

Sličnu želju pokazao mi je i Željko, zvan Pigi, koji doduše nije planinar po definiciji, ali je stari gljivar i ljubitelj šuma s bogatim iskustvom i s mnogo znanja o okolnim bespućima. Malo se zapustio pa nema kondicije, ali može on. Rudi me ionako slijedi kud god idem, pa su dakle trojica avanturista već tu, ali to je pre malo za pravu pustolovinu. Prijedlog je zatim iznesen mojoj supruzi Ljiljani i kćeri Marti koje su odmah s razumevanjem prihvatile izazov. Pet, hm, hm... treba još nekoga usrećiti. Vesna? Željko? Ivo? Da, treba pitati. Vesna se boji da neće izdržati. Ivo: »Ne, ne, nisam ja za to.« A bio sam siguran da će jedva dočekati takav prijedlog. Dakle, društvo treba tražiti u planinarskim krugovima. Najbliži su nam u Varaždinu. Dobro, u četvrtak, na redovnom sastanku uz sladoled. Pero je odmah zaprskao, čvrsto kao pit-bul terijer. Jadranka, da. Ona ide u subotu u Kalnik. Hrvoje bi, ali mora još razmislići pa će javiti kasnije. Jadranka radi u poduzeću »Kalnik«, a ja sam mislio...

Avantura je sad već bila neizbjegnja pa bi je mogao spriječiti jedino neki jači tektonski poremećaj. Pero će doći vlakom u 22 i 30, prespavat ćemo u vinogradu, a po Pigiju idem u 3 i 20. A povratak? Pješke naravno. Neeee! Netko mora doći autom po nas. Daleko je.

Spavali smo u vrećama, na kauču i stolicama, Rudija je jako zabavljalo da povremeno lizne obraz koji mu se našao na dohvati jezika. To smo mu tolerirali. Marta je odustala, njoj normalan čovjek ne ustaje u tri sata ujutro. Budilica se oglašila u 3 i 15. Mrak je. Brzo po Pigiju. Parkiranje u rikverc. Graba, STANI!!! Pigi je već oran za polazak s ruksakom na leđima. Dvije karte s mjerilom 1:100000 posložene na stolu u smjeru sje-

ver-jug, na njima je kompas, dar Sviljeta knjige. Kak sad, čekaj, okreni na drugu stranu. Gdje su Vinograci? Tu je Nikolin jarek. Azimut??? Kaj ti je to? Kut od smjera sjever u smjeru suprotnom od kazaljke na satu ili u smjeru kazaljke? 170 stupnjeva, ne okreni na ovu stranu, 230 stupnjeva. Da, tako je.

Treba pričekati da se razdani. Ne, treba krenuti odmah jer dan je kratak. U četiri i 15 polazak. Uz vinograd, po podolju i u šumu. Mračno je. Paži grana! Odmah na početku krenuli smo u krovom smjeru i vratili se u vinograd. Je, kaj buš, ovi s motornim pilama stalno mijenjaju lice svijeta pa se čovjek lako izgubi. Kaj bu tek posle ako zalutaš u vlastitom vinogradu? Tu je bila prekrasna bukova šuma. Na ovom drvetu, sad panju, godinama je bilo gniazdo jastrebova, koji su mejašu krali kokoši. Za ovu ptičju porodicu pohlepni i nesavjesni ljudi nisu pronašli nužni smještaj ili im dali prognanički status. Ubice stabala su slijepci koji od drveća ne vide šumu. Ne vide da je život dragocjenost, jednak vrijedan bez obzira da li je ljudski, zmijski ili hrastov. Svi trebamo vodu, čistu, zrak i zdravu hranu. Svega toga imamo sve manje.

Pigi, Ljiljana i ja sjećamo se kako smo pred dvadesetak godina poduzeli slično putovanje od Pake do Kalnika. Za taj pothvat nam je trebalo oko četrnaest sati. Bilo je prekrasno. Uhvatila nas je ljetna oluja. Sušili smo se kraj vatre, no pazeći da se ne zapali šuma, zaboravili smo cipele koje su se sušile na štapovima oko vatre. Poslije sušenja, bolje reći pečenja, cipele su ličile na kožu špeka ispečenu na žaru.

- Ne tu, Rudi! - Upozoravam Rudija jer skreće na uobičajenom mjestu Rudijeve obilaznice koju je mnogo puta prošao. Noć je ustupila mjesto danu. Sasvim se dobro vidi i bez naprezanja očiju. Gle, cesta! Dolje su kuće, a iza grmlja ukazuje se crkva. To je Nikolin jarek. Promašili smo! Nakon kratkih konzultacija s poznatim i ljubaznim domorodačkim stanovništvom, krećemo uz kukuruz pa u šumu. Malo probijanja kroz šikaru i ulazi-

Kalnička ljepotica foto: Miljenko Gerić

mo u staru bukovu šumu. Zelena mahovina liči na najljepši tepih, a ptice, rijetko ih vidiš, ali po zvucima bi čovjek rekao da uživaju fino se zabavljajući. Pero je naravno prvi nanjušio vrganj i od tada pa do kraja puta ubrali smo ih pola košarice. Pigi se žali kako je danas teško pronaći gljive. Obojica stišćemo usne, zadržavamo suzu kad se sjetimo kako smo u mladosti brali gljive u ogromnim količinama. Ponekad smo skidali košulje, vezali im rukave i punili ih mladim vrganjima. U šume smo odlazili ranom zorom i hodali cijeli dan. Onda je berba gljiva postala popularan sport, a ljudi su počeli automobilima dolaziti na najneprohodnija mjesta. Što je više ljudi u šumi, to je manje vrganja.

Dugi greben kroz prozračnu šumu doveo nas je do uske makadamske ceste. Zaključili smo da to mora biti cesta koja spaja Gabrinovec s Dugom Rekom. S desne strane nam je planina Stražbenica. Bistar potočić priča svoju priču, prelazimo ga betonskim mostićem. Mjesto je Pigije odmah prepoznao kao početak odličnog nalazišta gljiva.

Laganim usponom savladali smo dobar dio puta i izbili na šumski put. Na kartama, koje je Ljiljana nosila u čvrstom papirnatom tuljcu, a izgledalo je to kao dimnjak koji viri iz ruksaka, našli smo približnu lokaciju. Kompas je uistinu korisna sprava. Nakon dva sata hoda po spomenutoj cesti sustigao nas je traktor s nekoliko putnika. Premda se Rudi držao rezervirano, jer ne voli traktore, putnici su nam na naše veselje potvrdili da su naše pretpostavke o lokaciji točne. Ponudili su nam da nas odvezu dio puta, ali smo mi ljubazno zahvalili i ponašali se kao da je to bila uvreda.

A onda glavni događaj. Pero je doživio ispunjenje svog najdražeg sna. Glasnom vikom dozvao nas je k sebi i ushićeno i ponosno zatražio da ga snimim uz najveći vrganj u zadnjih nekoliko godina. Nešto manji primjerak sam našao na podnožju brda zvanog Jasenov brije. Ugodno društvo činile su mu ogromne bukve. Silazak s Jasenovog brda donio nam je novo ugodno iznenadenje. Potok Kamešnica. Bistar kao suza, živan i ugodno hladan pratio nas je kakva dva sata lagano hoda. Usput nam je Pigi ispričao još jednu priču iz davne prošlosti što su je proživjeli on i Kruso: »Jednom prilikom, tražeći vrganje, zatalali smo u prostranstvu kalničkih šuma. Na sreću ili nesreću, sreli smo vozilo koje je vozio prilično razbarušen momak. Nakon kratkog upoznavanja gospodin nas je primio u vozilo što smo odmah zažalili. Unutrašnjost vozila ispunjavao je neopisiv smrad. To ti je smrad kakav bi se širio od raspadajućeg mrtvaca koji prije smrti godinu dana nije skidao čarape i cipele.« Nismo si to mogli dočarati, ali smo mu vjerovali da je to bilo strašno. Nastavio je priču: »Da bismo preživjeli, povremeno smo gurali glave kroz prozor i uzimali zraka, a onda opet uronili u omamljujuću atmosferu unutrašnjosti vozila. Vozač se ponašao kao da je sve u najboljem redu rekavši da se čovjek na sve privikne. Smrad se širio iz mamaca koje je taj ugodni gospodin koristio u lovnu na potočne rake. Tada ih je u potocima tog kraja bilo u izobilju.«

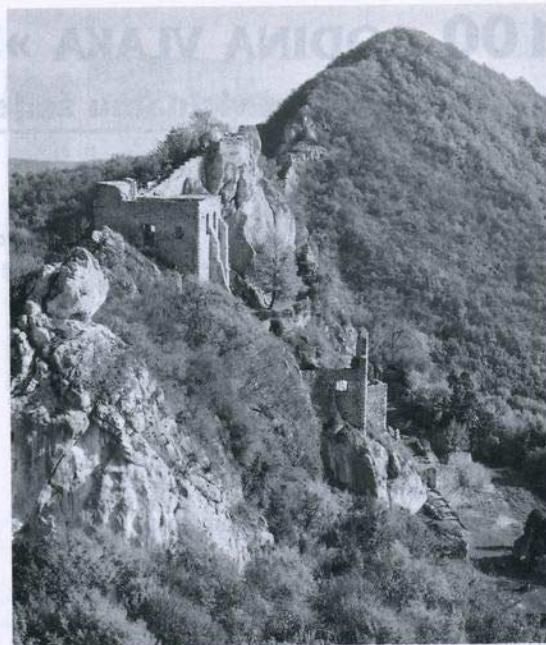
Slušajući Pigijeve dogodovštine iz rane mlađosti, naišli smo na ogradien prostor u šumi. Zaključili smo da tu lovci drže zatvorene životinje kako bi ih kasnije, kad zaželete, junački ustrijelili.

Pri tom, vjerujem, doživljavaju uzbudjenje kakvo izazivaju naročito opasni i neobični pothvati. To nas je vratilo u svijet realnosti, a onda smo ugledali prvu markaciju.

Skladni dotadašnji tok izleta prvi je put pomučen dilemom: na vrh markiranom stazom ili po cesti. Jedanaest sati hoda, koliko je bilo iza nas, ostavilo je traga na Pigijevom koljenu s kojim je i ranije imao teškoća. Zastupao je tezu da trebaći ćestom jer možda na markiranoj stazi ima uspona koje ne bi mogao savladati. Nitko od nas nije hodao tom stazom pa nismo znali što nas čeka. Pigi je inzistirao da mi krenemo po markacijama, a on da ide po cesti. To nismo mogli prihvati jer ranjenog suputnika ne ostavljaš samog. Stara vapnara s desne strane ceste u ruševnom je stanju, a nekoliko napuštenih kuća uz nju također. Makadamska cesta se pretvorila u asfaltiranu, šume je nestalo, a ugodnu hladovinu zamjenilo je przeće Sunce. Kamešnica je skrenula lijevo, kroz polja. Šteta što potoci ne teku uzbrdo.

Rudi je prvi počeo plaziti dugi crveni jezik, a uskoro i mi ostali. Pero i ja požurili smo naprijed da pošaljemo Lero s vozilom po ranjenika. Na terasi planinarskog doma zatekli smo društvo u ugodnom razgovoru. Od planinara samo dvoje penjača koji su se odmarali nakon uspona. Odmah smo počeli s tradicionalnim ritualom; otvaranjem butelje kvalitetne frankovke iz vlastitog podruma. Ovaj se ritual ponavlja na kraju svakog zahtjevnijeg pohoda. Čuo sam od pojedinih planinara kako je svako pijenje alkoholnih pića nespjivo s planinarskom etikom. Mislim da kvalitetno vino nije porok koji bi trebalo anatemizirati. Neumjereni ljudi mogu zloupotrijebiti vino, kao i svako drugo dobro s kojim se čovjek susreće. Ljudi, koji ga znaju cijeniti i uživati, neće od vina imati štetnih posljedica, već će ih vino krijeptiti i osyežiti.

Kratak odmor i crveno vino brzo nas je osvježilo pa sam počeo planirati da se odemo popeti na Esterino sedlo. To je uski, sedlasti, prostor između dviju stijena na koji smo se Pero, Rudi i ja jednom slučajno popeli ne znajući kakva nas ljepota čeka na vrhu. Uspon je vrlo strm i opasan i jedva da se može savladati bez užeta. Čvrsti oslonci su rijetki. Stijene se odronjavaju, a trulo granje daje lažni osjećaj da imate oslonac. Uspo-

Veliki Kalnik

foto: Miljenko Gerić

nu se prilazi sa zapadne strane, a Esterino sedlo je južnije od tornja na Vranilcu. Oko sedla nema tragova ljudi. Jedini znak, da je netko uživao u divnom pogledu prije nas je natpis crvenom bojom na sjevernoj stijeni po kojem smo saznali ime tog lijepog mjesta. Nisam uspio saznati kako je mjesto dobilo ime, ni tko mu ga je dao. Sjećanje na pogled s tog mjesta vuklo me da ga i sad vidim, ali smo zaključili da smo suviše iscrpljeni za taj napor.

Na velikoj stijeni kod starog grada jedan je penjač polako milio uz stijenu, a s naše je udaljenosti izgledao kao muha na zidu. Očekivali smo da se odvoji od stijene i poleti. To se srećom nije dogodilo. Rudi je vidljivo umoran mirno ležao kraj stola daščući. Mirno ležanje na jednom mjestu nije njegov običaj. Nakon kratkog vremena stigli su Ljiljana i Pigi i pali u stolice pod sunčobranom. Lero je usprkos labirintu šumskih putova uspio naći put do nas. Nakon što je dva-tri puta zalutao sretno nas je vratio u Ludbreg.

Dvanaest sati hoda navuklo je umor na sva lica, ali se on polako pretvarao u zadovoljstvo zbog sretno završenog izleta. Složili smo se da je život lijep, osobito kad skineš ruksak.

100 GODINA VLAKA »SAMOBORČEKA«

Sjećanje na vicinalnu željeznicu Zagreb-Samobor

VLADIMIR JAGARIĆ, Zagreb

*Vu nedelju zemem ruksak, bežim kak bedak,
da još vu rano jutro, vlovim samoborski vlak.
(D. Brahm: Samoborec)*

Stariji planinari s nostalgijom se prisjećaju vožnje popularnim »Samoborčekom« koji je uz kavane Corso, Kazališne i Gradske bio jedan od sinonima zagrebačkog gradanskog društvenog života. Podsjetimo se malo kratkim prikazom na taj dio zagrebačke i samoborske prošlosti.

Gotovo svi su već veći gradovi u Hrvatskoj potkraj 19. stoljeća bili povezani željeznicom sa Zagrebom, samo Samobor još nije. Problem je bio u prijelazu Save. Samoborski narodni zastupnik Franjo Kuhar još je 1861. godine podnio Saboru prijedlog za izgradnju željezničke postaje u Podsusedu koja bi Samoborcima bila priključak na vlak Zidani most - Zagreb (pruga otvorena 1862. godine). Putnike je u to doba od Samobora do Zagreba preko Podsuseda prevozio konjski omnibus, tzv. »barantija«. Uzbuđljiv je bio prijelaz omnibusa na skeli koja je polako klizila preko Save. Sve se više postavljalo pitanje izgradnje

Samoborski željeznički kolodvor

savskog mosta, jer su Samoborci željeli trgovati u Zagrebu, a Zagrepčane su u Samobor privlačile Šmidhenove toplice i Hidropatsko kupalište te izletnička mjesta u okolini Samobora. Predlagala se najprije varijanta uskotračne pruge koja bi povezivala Samobor s riječkom prugom kod Stupnika (pruga Zagreb - Rijeka otvorena je 1873. godine), no poglavarstvo Samobora ipak se odlučilo za izgradnju savskog mosta. Nakon odobrenja Franc-Jozefske uprave, na zahtjev samoborskog načelnika Ljudevit Šmidhena, gradnja mosta je započela u jesen 1883. godine, a završena je već u studenom 1884. Nekako u isto vrijeme pokrenuto je i pitanje »konjskog tramvaja« u Zagrebu. I Samoborci su bili zainteresirani za uvođenje »konjskog tramvaja«, ali je ipak prevladalo mišljenje za vlak, odnosno za izgradnju uskotračne pruge od Zagreba do Samobora. Osnovano je »Dioničarsko društvo vicinalne željeznice Zagreb - Samobor« sa upravom u Budimpešti, dok je izvođač radova bila njemačka tvrtka »Vereinigte Eisenbahn«. Dana 14. siječnja 1901. krenuo je prvi vlak. Bilo je vrlo svečano na ispraćaju vlacića u Zagrebu, a u Samoboru je dočekan svirkom gradske glazbe, govorima i mnoštvom naroda. Vagone je vukla mala parna lokomotiva kupljena ili uzeta u najam od drugih uskotračnih pruga.

Romantične su bile vožnje »peglicom« ili »Samoborčekom« kako su putnici nazivali vlacić željeznice Zagreb - Samobor. U ljetnim

mjesecima putovalo se u otvorenim vagonima, dok su se zimu vagoni grijali »gašparom«, malom željeznom pećicom loženom na ugljen. U večernjim satima vagoni su bili osvijetljeni svjetlom svijeće iz lampića ili petrolejske lampe koja je visjela i ljujala se za vrijeme vožnje s drvenog stropa.

U međuvremenu se raspala Austro-Ugarska monarhija, osnovano je novo »Dioničarsko društvo vicinalne željeznice Zagreb - Samobor« sa sjedištem u Zagrebu. Obnovljen je most preko Save, uvedeni su i teretni vagoni. Glavne su postaje sa zidanim zgradama bile u Zagrebu i Samoboru dok su se međupostaje nalazile u Črnomercu, Kustošiji, Vrapču, Gornjem Stenjevcu, Goljak Bizeku, Susedgradu, Rakitju, Domaslovcu i Sv. Nedjelji.

Između dva svjetska rata na tisuće putnika putovalo je ne relaciji Zagreb - Samobor. Putovalo se oko sat i pol u jednom smjeru. Iz Samobora za Zagreb putovali su u radne dane daci i studenti, obrtnici i razni trgovci, radnici, zaposleni u tvornicama od Podsuseda do zagrebačke Trešnjevke, a najviše je bilo žena iz okolice Samobora koje su na zagrebačkoj tržnici prodavale svoje poljoprivredne proizvode, dok je nedjeljom i u blagdanske dane vlakić bio pun izletnika.

Nakon Drugog svjetskog rata dioničarsko društvo je ukinuto, a 1950. godine vlakić je preuzeo poduzeće Gradska željeznica Zagreb. Godine 1951. produžena je pruga do Bregane. Sljedećih desetak godina »Samoborček« iamo je svoje najsvjetlijte trenutke po broju putničkih i teretnih vlakova. Most preko Save zamijenjen je čeličnom konstrukcijom.

Međutim, bilo je sve više problema s nabavkom ugljena i s popravcima parnih lokomotiva. Pojavili su se i prvi znaci konkurenčije u prijevozu putnika autobusima te se broj putnika postupno smanjivao. Jedino je nedjeljom vlakić bio popunjen izletnicima. Često se događalo, pogotovo u ljetnim mjesecima, koliko je bilo izletnika da je moralo prikopati otvorene teretne vagonе u koje su bile postavljene drvene klupe. Tada je brzina vlakića bila 15 - 20 km/h. Pri takvoj atraktivnoj vožnji, odnosno brzini, odvažniji mlađi planinari iskakali bi iz vagona i uz smijeh putnici trčali pored njega da bi ponovo uskakali na

»Samoborček« na Podsusedskom mostu

zadnji vagon. Za vrijeme vožnje bilo je smijeha i pjesme, »dobre kapljice« i »masnog zaloga«. Cijela kompozicija »Samoborčeka« bila je jedna velika vesela i raspjevana izletnička obitelj. To je bilo vrijeme kada su Samobor i njegova okolica bili glavno izletište Zagrepčana.

Godine 1959. »peglica« odlazi u muzej, a na relaciji Zagreb - Samobor počinju voziti elektromotorni vlakovi. Bilo je to u doba Večeslava Holjevcā koji je tada bio gradonačelnik i predsjednik PSH. Vožnja »dizelešem« bila je udobnija i promet se nešto brže odvijao. Vlakovi su bili drveni s velikim svjetlim prozorima, putnici su ulazili i izlazili kroz široka vrata na sredini vagona. Tijekom vremena primjetilo se da »dizelaši« s tri, a poslije s dva vagona nisu dovoljno iskorišteni, pa je odlučeno da se uvede jednomotorni putnički vlak, od putnika prozvan »Srebrna strijela«. U to se vrijeme u Samoboru vodile rasprave da se vlakić odvojkom pruge dovede u samo središte grada kako bi se skratilo pješačenje putnika koje je trajalo petnaestak minuta od postaje do središta grada. Bio je i prijedlog da se pruga zbog privrednog i turističkog razvoja produži od Bregane do Grdanjaca, ali se od tih planova brzo odustalo zbog finansijskog razloga i pada putničkog i teretnog prometa.

Sredinom 60-ih godina razvio se cestovni promet. Sve manje se putovalo vlakom u radne dane, a samo je nedjeljom »Srebrna strijela« puna planinara. Oni su ostali vjerni vlaku sve do posljednje njegove vožnje na samu Staru godinu, 31. prosinca 1979. U večernjim satima, točno u 20,40 sati krenuo je posljednji vlak iz Zagreba

prema Samoboru. Ne ispraćaju je bilo mnogo Zagrepčana, najviše planinara, koji su s tugom ispratili voljeni i nikada prežaljeni »Samoborček«.

Iz plejade planinara - putnika »Samoborčeka« izdvojimo na kraju dvije zanimljive osobe:

Član AO HPD »Zagreb-Matica« Dragutin Brahm (poginuo prigodom uspona u stijeni Aniča kuka 1938. g.) volio je društvo, pjesmu i planine. Često je, vozeći se u »Samoborčeku«, zabavljao planinare raznim šalama, svirkom na gitari i pjesmom starogradskih i planinarskih pjesama. Taj mali vlak, »hudi črni zmaj«) inspirirao ga je da je

napisao riječi i glazbu za kajkavsku popevku »Samoborec«.

Uvaženi zagrebački planinar Eugen Kumičić - Genči, bilježeći svaki svoj izlet »Samoborčekom« u Podsused ili u Samobor sačuvao je preko dvije stotine putničkih karata sa tih izleta u svojim »Izletničkim knjigama«. Putničke karte tijekom godina mijenjale su svoj izgled, boju i tekst. Tako je na jednoj sačuvanoj karti piše, da »Karta važi na osnovu želj. iskaznice za pogodovnu vožnju žigosanu naročitim žigom i legitimacijom planinarskog društva...«

KAKO SE PLANINARILO PRIJE JEDNOG STOLJEĆA

HPD-ov izlet na Sljeme 1901. godine

prof. dr. ŽELJKO POLJAK, Zagreb

U »Hrvatskom planinaru« 1901. godine opisao je prof. Vjekoslav Novotny (1) društveni izlet Hrvatskog planinarskog društva na Sljeme koji je održan u povodu komemoracije pokojnom HPD-ovom predsjedniku akademiku Josipu Torbaru. Za ondašnji Zagreb bio je to tako krupan dogadjaj, da su se na Sljeme popeli predstavnici vlasti (Vladin tajnik) i kulturnih institucija te istaknuti građani koji su iole držali do svog ugleda. Taj je članak povijesni dokument našeg planinarstva i zato ga prenosimo doslovno bez izmjena.

Planinsko društvo pošlo je još 7. srpnja na Sljeme zagrebačko, da prema zaključku glavne godišnje skupštine u znak štovanja namjesti i otkrije sliku pokojnom svomu vrlo zaslužnomu predsjedniku, Josipu Torbaru (2). Bilo se tuj skupilo ilepo društvo oko odbora, na čelu mu predsjednik presv. gosp. grof Kulmer (3) sa gradj. savjetnikom podpredsjednikom Lenucijem (4) i suprugom. Vidjesmo starinu planinara Gj. Crnadka (5). Sveučilište zastupaše Dr. Marković (6) i Dr. Langhofer (7), šum. akademiju gosp. Kesterčanek, gradski zastupnik i sudac N. Gavela. Dođoše medju inima još: g. Mlinarić, javni bilježnik sa suprugom, odvjetnici dr. Kornitzer, dr. Predeović, dr. Novak, tajnik zem. vlade, Milas, pro-

fesor iz Tuzle, i mnogi drugi, koje ne poznamo. I javna glasila bijahu zastupana i to »Agramer Tagblatt« po g. Franku (8), a »Hrv. pravo« po g. Lovrenčeviću.

Oko podne se skupiše prisutnici pred planinskom kućom (9) oko predsjednika g. grofa Kulmera, koji kratkom, markantnom besjedom istakne svrhu sastanka i sluge pokojnikove za razvijetak društva planinskoga. Uz oduševljen složan glas: »Slava Torbaru« pada zastor, koji prekrivaše sliku, namještenu na shodu planinske kuće i naoko lijepo iskićenu barjacima, borom i cviećem.

Na skromnom zajedničkom ručku zaredaše pod vodstvom gr. zastupnika sudca N. Gavele

Sljemenska piramida, danas na Japetiću

mnoge oduševljene zdravice sve u slavu pokojnoga Torbara i zanosnu mu ljubav za prirodu i planinu, kao izvor duševne, umne i tjelesne okrepe, kao ishodište svakoga znanja i umjeća, kao zamet svega dobra, blaga i bogatstva ljudskoga a najpače nabožnoga i plemenitoga čuvstva ljudskoga u svakom stvoru svakoga doba i svakoga naroda. Iza pete ure društvo se po drugi put toga dana digne na piramidu (10), gdje je grof Kulmer iz jutra svoj veliki noćni durbin za publiku namjestio po svojim slugama, pa uvelike zadužio tom svojom delikatnom susretljivosti sve planinare toga dana, koji su uživali gledajući u velike daljine za krasna dana i jačeći tielo i dušu svježim, mirisavim gorskim zrakom.

U 8 sati navečer spusti se grof Kulmer sa nekojimi planinari preko Kraljičina zdenca (11) kući (12) i tim se dnevna ta slava skromno, ali doстојno završi.

* * *

BILJEŠKE

1. Vjekoslav Novotny (1843-1928), gimnazijski profesor, bio je 40 godina HPD-ov odbornik. Istaknuo se kao društveni mecena, urednik »Hrvatskog planinara« i pisac prvog vodiča po Medvednici.

2. Akademik Josip Torbar (1824-1900) bio je suosnivač HPD-a i dva put njegov predsjednik. Istaknuo se kao prirodoslovac, predsjednik Akademije i svećenik

3. Grof Miroslav Kulmer (1961-1943), šestinski vlastelin, bio je 29 godina HPD-ov predsjednik. Istaknuo se kao društveni mecena. Dao je sagraditi put od Šestina do Kraljeina zdenca, a poslije ga je, pod imenom Elvirina staza (ime njezove supruge) produžio do Sljemena.

4. Ing. Milan Lenuci (1849-1924) bio je suosnivač, potpredsjednik i začasni član HPD-a. Zaslужan je za građevinski razvitak Zagreba (Lenucijev zeleni prsten), projektirao je i drvenu piramidu na Sljemenu 1877.

5. Gjuro Crnadak (1820-1903) bio je HPD-ov suosnivač. Istaknuo se kao komercijalist i suosnivač današnjeg osiguravajućeg zavoda »Croatia«.

6. Prof. dr. Franjo Marković (1848-1914), hrvatski pjesnik i profesor na zagrebačkom filozofskom fakultetu, istaknuo se kao HPD-ov odbornik i iniciator izlaženja »Hrvatskog planinara«.

7. Prof. dr. August Langhoffer (1861-1940), profesor zoologije na Filozofskom fakultetu, direktor Zoološkog muzeja i entomolog.

8. Dr. Josip Frank (1844-1911), pravnik i političar, ideološki preteča ustaškog pokreta

9. Planinska kuća stajala je na mjestu današnje Sljemenske lugarnice kod cestovnog raskrižja. HPD ju je dobio 1878. godine, a nakon nadogradnje 1925. nazvao je Tomislavovim domom (stari). Izgorjela je 1934.

10. Riječ je o željeznoj piramidi koju je HPD postavilo 1884. godine. Otvorio ju je uz veliko slavlje Josip Torbar. Piramida se danas nalazi na Japetiću u Samoborskom gorju.

11. Kraljičin zdenac bio je Kulmerov feudalni posjed, kao i velik dio Medvednice. Tu je bila njegova lugarnica i ribnjak koji još i danas postoji.

12. Grof Kulmer je stanovao u Šestinama, u Kulmerovom dvorcu, koji je izgorio 1944. godine, a sagrađen je nakon napuštanja Medvedgrada.

NEKOLIKO PRIČA S VELEBITA

Na rubu legendi i priča, 2. nastavak

prof. KRUNOSLAV MILAS, Zagreb

Nije samo sjeverozapadni dio Hrvatske imao svoju Crnu kraljicu. Spominje se ona i na prostorima južnog Velebita, gdje se, kako navodi Ante Rukavina, na granici Dalmacije i Like, u blizini Potpraga nalaze ostaci stare ceste koju je, prema legendi pri svom bijegu u Dalmaciju pred Tatarama dala sagraditi Crna kraljica. Nije bitno što ostaci te ceste imaju drugi smjer kretanja, što je famozna Crna kraljica ili Barbara Celjska živjela 150 godina kasnije, a ovdje se spominje kao žena Bele IV. Legenda je legenda! I opet se susrećemo s povijesnim činjenicama izmijenjenim usmenom predajom.

Stigosmo tako i do Velebita, u ovo doba godine najčešćeg planinarskog odredišta. Niz je legendi i priča nastalih i povezanih s tom planinom. Daleko sam od toga da ih prepričam sve, ili da u svemu budem do u tančine precizan. Želio bih tek s nekoliko kraćih pričica i critica pripomoći večernjim razgovorima pred domom ili šatorom, nakon dugotrajnog cijelodnevnog pješačenja ili nakon usputnog kraćeg izleta tom simbol-planinom.

KAKO JE NASTAO VELEBIT

Nekada davno dok je zemlja bila još sasvim ravna, Isus je stvarao planine. S njim je išao sveti Petar, noseći na leđima vreću punu kamenja. Svakog malo bi zastali, sveti bi Petar zagrabilo rukom i bacio nekoliko kamenova na zemlju. Isus bi onda rekao čarobnu formulu »tisuću se puta potisuci!« i iz kamenja bi izrasla planina. Vreća je bila teška i puna kamenja, pa se u jednom trenutku poderala i svo se kamenje prosulo iz nje. Isus pomisli da je Petar ponovo bacio nekoliko kamenova iz vreće, pa reče čarobnu formulu. Tako je greškom nastao Velebit.

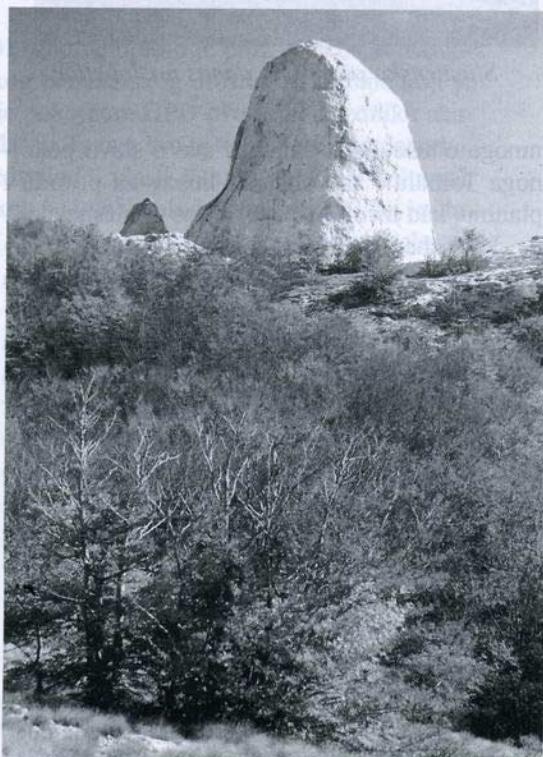
Isus mu je i dao ime; druga legenda priča da je, iznenaden njegovom veličinom, a kome drugom nego opet svetom Petru, Isus uskliknuo: »Jako velebna planina!« »Neka se onda i zove Velebit«, zaključio je sveti Petar.

VELEBIT I TATARSKA PROVALA

Cma kraljica, Mongoli ili Tatari i kralj Bela IV. podsjetiše me na još jednu legendu. Na Velebitu (i tamo na samo nekoliko mjesta) raste niska biljka žutozelenih listića, s pupoljcima poleglim uz zemlju. To je SIBIREA CROATICA. Kod nas je ima i na Čvrsnici, a u svijetu jedino u Altajskom gorju, na granici Sibira, Mongolije i Tibeta. Budući da joj je sjeme sitnije od zrnaca maka, legenda govori da su sjemenke donešene u potkovama mongolskih konja u vrijeme njihove provalе 1241. u naše krajeve.

LEGENDA O STAPINI

Kako bilježi Miroslav Hirtz, Stapina je dobila ime jer nalikuje ogromnom stupu (75 m viso-

Stapina

foto: Aleksandar Gospic

kom!) u kojem okolni pastiri prave maslo. Ali, na južnoj strani ona ima veliko crno mjesto u koje je jednom udario grom. Legenda kazuje, priča nam Hirtz, da je ražanačkom župniku vrag došao u crkvu po njega. Zasjeo je na oltar i nije se dao istjerati. Sav očajan, župnik pozove upomoć svećenika iz Vrha kod Nina, koji je, očito, znao kako se to radi. Zaista, ovaj ga je drugi svećenik uspio otjerati iz crkve, ali mu je morao načiniti i jedan ustupak: dozvolio mu je da ostavi biljeg gdje poželi. Vrag je usred podne udario u kuk Stipline; iz vedra je neba udario grom i odvalio joj dobar komad!

Izgleda da su upravo u selu Vrh živjeli ljudi koji su mnogo znali o Stipline. Tako je neki vještac Mijat iz tog istog sela pripovijedao da je bio na vrhu Stipline i tamo video šuplju kamenicu u koju stane ni manje ni više nego 2 ha vina!

STANOVNICI TULOVIH GREDA

Još su se čudnija bića kretala južnije od Stipline, na Tulovim gredama. Narodna predaja, i opet po M. Hirtzu, govori da su se podno njih legli zmajevi. A živjele su tamo i vile, ali su bile začarane, pa ih ljudi nisu mogli vidjeti! Kako god, svojim su čudnovatim oblicima Tulove grede u narodu izazivale divljenje, ali i strahopštovanje. Narod ih se toliko plašio da je postojala i kletva: »Dao Bog da svršio u Tulovim gredama!«

GRADITELJ VELEBITSKIH CESTA

Kad smo već kod Tulovih greda, postoji i legenda o izgradnji ceste preko Malog Halana, prvi pogov suvremenog cestovnog spoja Dalmacije i kopnene Hrvatske. Radove je vodio major Josip Kajetan Knežić. Cesta je svečano otvorena 4. X. 1832. Legedna govori da je probijena kroz živu stijenu i da su uvjeti bili nemogući. Radnici bi dolazili i jadali se da je cestu nemoguće probiti.

- Zar zaista nemoguće? - pitao je neumorni vizionar Knežić.

- Nemoguće! - složno bi odgovarali graditelji.

- A može li kilo zlata za kilo kamena?! - pitao je Knežić.

- Pa... tako bi i moglo! - odgovarali bi graditelji. I cesta je sagrađena!

Tako legenda, a istina je da je Knežić pao u nemilost bečkog dvora, jer su troškovi izgradnje bili previšani. Usput: major je Knežić gradio i osuvremenio i druge dvije ceste preko Velebita: onu preko Vratnika i onu preko Baških Oštarija. 1843. godine, samo dvije godine nakon što je prva željeznica sagrađena u Austriji, Knežić je načinio cijeloviti plan izgradnje željezničke pruge od Siska preko Velebita do Senja, s odvojkom za Karlobag! Čovjek koji je zaslужio da i sam postane legenda, a mi ga nepravedno zanemarujuemo.

Zakopan je u Majoriji, pored crkvice sv. Mihovila podno Vratnika, odmah iznad »Carskog vrla« uz koji prolazimo spuštajući se prema Senju. Ne bi bilo loše da ponekad u prolazu stanemo i prisjetimo se čovjeka koji je volio Velebit, probijao ceste kroz njega i želio da na njemu bude i zakopan.

O GOSPINOJ CRKVI NA VELIKOM RUJNU

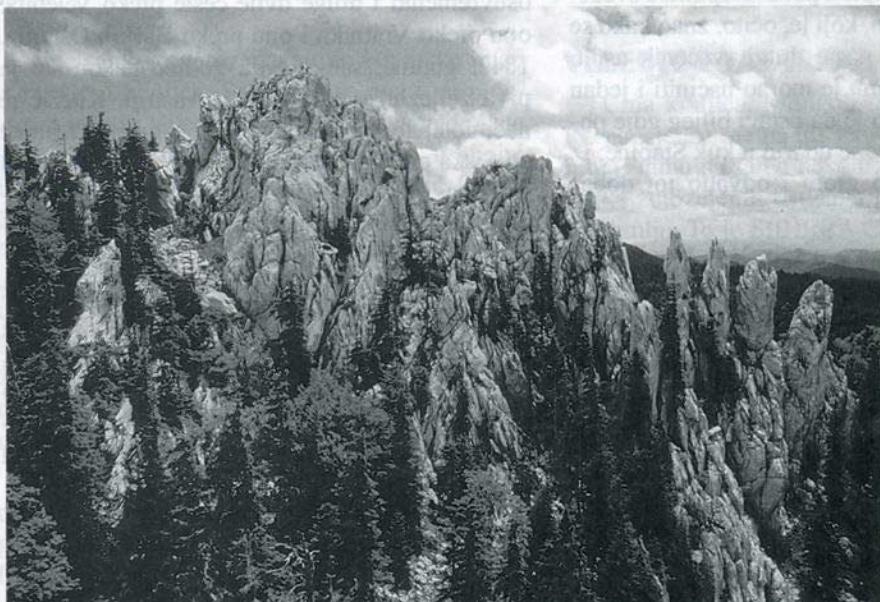
Velebitske bi legende mogli nizati u nedogled, ali bih želio ispričati još samo jednu, planinarima hodočasnicima, koji se redovito 15. kolovoza, na Veliku Gospu, okupljaju na Velikom Rujnu.

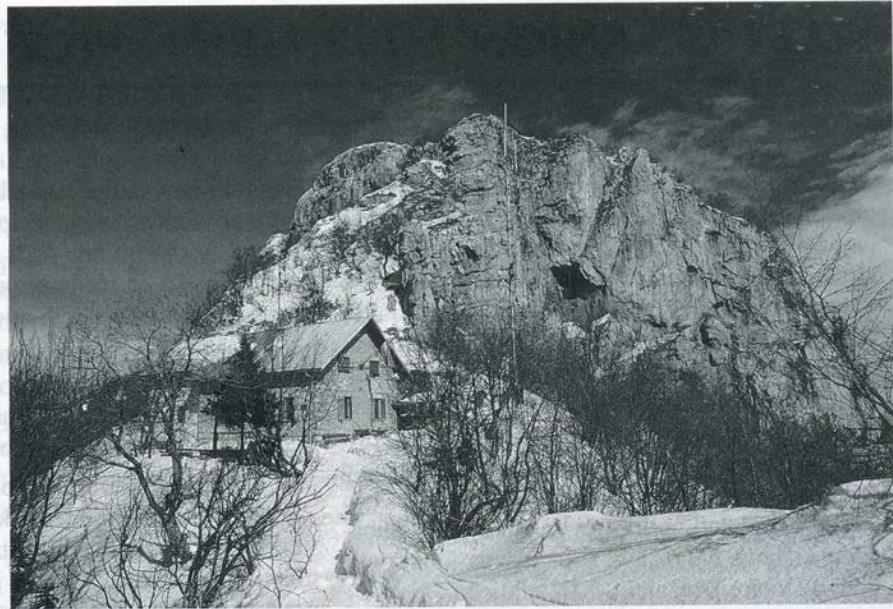
Nakon što se srušila stara crkvica, narod i župnik 1930. sagradili su novu. Budući da je stara bila odmah pored Marasovića štala, nova je pomaknuta 30 m istočnije. Predaja kaže da mnogi time nisu bili zadovoljni. A jer je nekoliko godina zaredom upravo na Veliku Gospu na Rujnu snažan pljusak omotao tradicionalno proštenje, ljudi su to tumačili kaznom Božjom što je crkvičica prebačena na drugo mjesto, pa makar samo tridesetak metara! Od stare je crkvice ostao samo kameni oltar koji, i opet zbog legende nije prenešen. Ispod njega je, kažu, zakopano nevino dijete!

* * *

Eto, ovoga puta tek toliko o Velebitu. Samo da potaknemo priče i usput saznamo i poneku novu ili onu već gotovo zaboravljenu!

HRVATSKE PLANINE NA SLIKAMA TOMISLAVA MARKOVIĆA

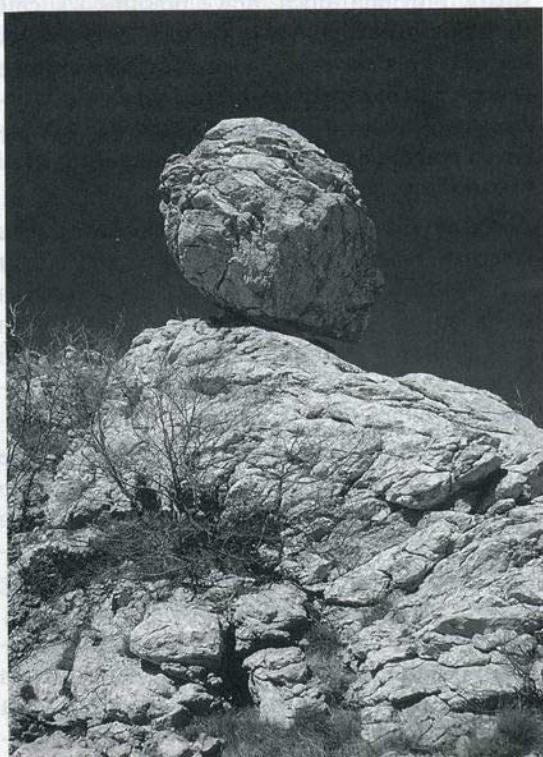

NA SLIKAMA:

1 2 3
4 5 6 7

Sl. 1: Vrh Bijelih stijena i Prsti
Sl. 2: Pl. dom »Paklenica«

Sl. 3: Pl. dom pod stijenom Kleka
Sl. 4: Putokazi u Samoborskom gorju
Sl. 5: Kranjski lilijan
Sl. 6: Čučavac - čudo statike
Sl. 7: Šumsko čudovište

IZLET U KANJON DIVE GRABOVICE

PERO MARIĆ, Mostar, BiH

Prvi poslijeratni izlet u kanjon Dive Grabovice organiziran je 16. lipnja 2001. godine. Planinari HPD »Prenj 1933« iz Mostara izašli su iz kombija kod harema na samom ulasku u selo Diva Grabovica. Za pritezanje planinarske obuće i spremanje ruksaka poslužio nam je stećak bogato ukrašen simbolima koji su vjerojatno predstavljali heraldiku pojedinih starohrvatskih obitelji - polumjesec, zvijezda, a iznad njih popriječko isklesan križ većih dimenzija. Na stećku su primjetni još neki klesani simboli i kanalići. Ovaj stećak vjerojatno potječe iz doba vojvode Bubnjića i sinova Miroslava i Radoslava koji su živjeli u Donjoj Drežnici u XIV. stoljeću.

Lako se primjeti da je bespravna sječa velikih stabala borova, bukava, kljena i hrasta uzela maha u ovom ratu. Neka brdašca posve su neprepoznatljiva jer su sasvim ogoljena. Naučili smo ih gledati potpuno drugačije u vrijeme kontrolirane sječe.

Primjetna je stara predratna markacija, a nova je uočljiva tek u šumi. Dolina je pitoma. Ima zašaćenih oraha, šljiva i drugog voća, a bašte su obradene.

Na obližnjem izvoru, tj. Ozidanom rezervoaru, opskrbili smo se hladnom vodom. Planinari koji prvi put dolaze, zadviljeno i sa strahopoštovanjem promatraju gorostasne vrhove i iznenadujuće dugačku dolinu koja seže do Strmenice.

Nakon deset minuta hoda stižemo na obližnji plato koji se zove sudište i na kome dominira kameni stolica. Na njoj su u prošlim vremenima sjedili ili glavar, ili vođa stočarske bratovštine, ili knez, ili vojvoda, ili sudac, što zavisi od toga kakva se odluka trebala donjeti. Isto takvo sudište nalazi se u selu Biskupi kod Konjica. Ispred stolice smještena su četiri četverokutna kameni jedan ispred stolice, a tri u polukrugu oko njega. Ovo nam govori da je osudenik, većinom vezan, sjedio na srednjem kamenu, a trojica čuvara oko njega. Kod donošenja lokalnih zakona, ovdje je ispred kneza ili suca sjedio pisar, a okolo na platu je stajala pozvana ili radoznala svjetina. Ovdje su donošene odluke o odlasku u ratove. Na

ovom mjestu su Iliri svake osme godine revidirali poljoprivredna imanja, tj. ponovno su dijelili zemlju, zavisno o tome da li se obitelj povećala ili smanjila. Tu se međusobno nadoknadivala šteta nanesena između samih mještana.

Iznad ovog platoa postoje ostaci mnogih zidova kuća i drugih građevina zaraslih u šumu, koje potječu iz ranog srednjeg vijeka, a možda su i starije - što bi arheolozi mogli istražiti.

Staza vodi sjevernim obronkom doline uz koju se postupno uspinjemo kroz gustu šumu jasena, graba, crnograba, briješta, klena, debelih hrastova i starih bukava. Staza je markirana i pročišćena (zahvaljujemo onima koji su je uredili). U stara vremena bila je znatno šira, prikladnija za konje, no vrijeme i erozija su učinili svoje pa na nekim mjestima šetači pod ruksacima moraju biti jako pažljivi zbog dotrajalosti podzida. Staza je raznolika, pa nam nudi mjesta gdje se opušteno predajemo razgovoru o prirodi, ali ima i bezbroj sipara, provalija, litica, prave prašume i sličnih zanimljivih detalja. Dolinom teku dva potoka: Radava, koja izvire na samom zapadnom kraju desetak kilometara duge doline i Grabovka. Rječice se razdvojeno ulijevaju u skroviti i tiki rukavac grabovičinog jezera, gdje se može u tišini kupati ili odmarati.

Izvora čiste i pitke vode ima na više mjesta u kanjonu. Planinari obično naprave prvi odmor kod Begovića izvora, fino ozidanog, s koritom za stoku, od koje se uglavnom ovdje i živjelo. Ovom cik-cak stazom se konjima prolazilo na Plasu i Čvrsnicu i na Polja, a u suprotnom smjeru se gonio sir, kajmak, vuna, kože, meso, krumpir i sl.

Na južnoj strani kanjona, preko rječice, izdiže se Crno brdo, a iza njega je Crni gvozd. Zapadno od gvozda su tri karakteristična i veličanstvena vrha, tzv. Popove kape. Iza Popovih kapa je čuveno Peštibrdo s duguljastim krpama sledenog snijega, uvućenim u točila, žljebove i paraklaze. Na Peštibrdu ima i runolista. Malo udesno ovu jedinstvenu dolinu zatvara nekoliko stotina metara visoka Mezića stijena (to je naš Anića kuk). Na Mezića stijenu se 1934. godine prvi uspeo zagre-

bački alpinist Brezovački. Za taj pothvat mu je trebalo tri dana.

Prošli smo još par izvora i, evo nas, kod lovačke kuće »Žlijeb«, gdje smo stigli za manje od tri sata laganog hoda, uključujući više odmora. Kuću je projektirao Slavko Lovrić, a najviše građe je na konjima istjerao lovočuvar Vinko Krežić.

Ovdje doći, a ne popeti se na Vidikovac, bio bi velik propust. Vidikovac je ipak i opasno mjesto, pogotovo za neiskusne i one koji pasionirano šklijocaju fotoaparatom. Vidik je neponovljiv i zadržanom planinaru zaustavlja dah. Kako reče Ivan - to je šlag cijelog uspona na Žlijeb. Dado, Luka, Darija, Marijana su Olgici i Draženu tjerali trnce u zglobove krećući se na malom prostoru, tu iznad par stotina metara dubokog ambisa. Na sličnom mjestu, zbog jednog pogrešnog koraka, iskusni planinar Vito Vištica je izgubio život.

Kroz glavu mi prolazi misao, kojiko li je puta harambaša Mijat Tomić sa sestrićem Malim Marjanom odavde promatrao staze i bogaze, davao signale o opasnoj blizini naoružanih, nepoželjnih gostiju. Ovdje je zaustavljao turske konjanike i oduzimao im dio harača, da hajduci mogu preživjeti. Uokolo je bezbroj pećina u kojima su živjeli hajdaci, prije i poslije Mijatova vremena, koji su se odmetnuli u šume, ne mogavši trpjeti ugnjetavanje i tlaku.

Željko je prvi puta ugledao divokozu, koja se kretala nedaleko od nas. Dok je nekada ovdje vrvalo od divokoza, sada je prava sreća naići na ponku. Krivolovci, evo, doprinose uništavanju prirodne ravnoteže, bolje reći, uništavaju nam tlo pod nogama.

Od Žlijeba do sljedeće kuće na Stremenici je još dva sata hoda. Staza vodi sjevernom kotlinom, dok nam južna kotlina ostaje zaklonjena, kao i Radava koja njome teče.

Na Stremenici se nalazi jedinstveni prirodni fenomen-Hajdučka vrata, na 2000 m. Ovaj kameni luk je nastao čudesnom igrom prirodnih sila. Kažu da su hajdaci morali proći kroz ovaj kameni prsten i da im je to predstavljalo dio ceremonijalne zakletve, a vjerovalo se da će onaj tko dva puta prode kroz Hajdučka vrata biti zaštićen od turske sačmarice.

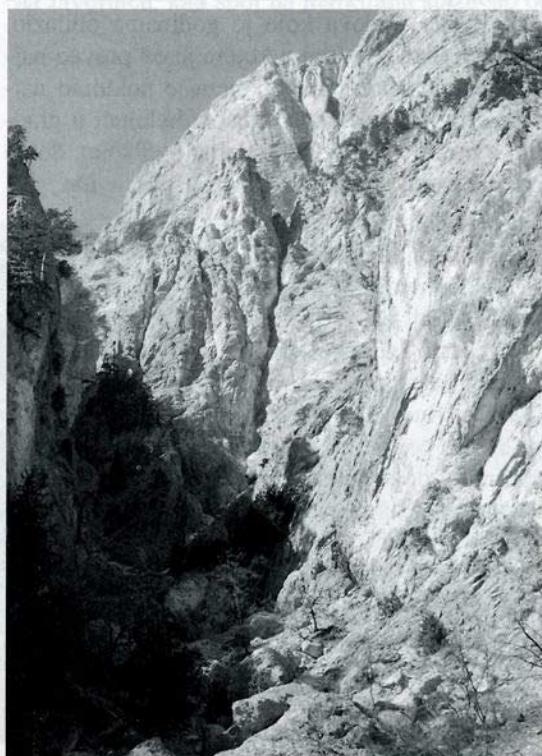
Na hajdučkim vratima se primijete erozivna oštećenja, što planinare obavezuje da se pobrinu

za očuvanje ove prirodne rijetkosti tj. Čvrsnične menduše.

Svi koji vide kanjon Dive Grabovice požele se još jednom naći na ovoj, ne previše zahtjevnoj stazi. Ovdje se može do mile volje uživati u čistom zraku, pitkoj vodi, gustoj šumi, povijesti, botaničkim vrstama, jedinstvenim klisurama, pogledu na visoke borove koji rastu iz uskih pukotina na stijenama. Kaskade, žubor potoka i pjev ptica daju poseban ugodaj, ovdje se ne treba plašiti zagušljivog smoga, otrovne prašine, pa čak ni bakterijskih bolesti. U ovakvom zelenilu i na ovim visinama je sve zdravo i odmara oči i dušu.

Ovdje je lovio divojarce i kralj Aleksandar, kome je vodič i strijelac bio Blaž Marić, lovočuvar i nepogrješivi strijelac sa Risovca. Osim kralja tu je lovila cijela svita ambasadora i poklisara mnogih europskih zemalja i divili se, uz sve pohvale, ovom istočnom dijelu Velike Čvrsnice.

Ovaj kanjon nas poziva svojom ljepotom da mu pomognemo očuvati svoj iskoniski identitet - izvornu privlačnost za pogled ekologa, planinara i dobronamjernika, da očuva duboki gorski mir.

Veliki kuk

foto: Zdravko Raštegorac

stovoj vojvođanu svig nogom, zbiti iako ruz
je poslušao slijepog ali je uvo mreži mreži voj voj
-ar u osvrtu očiju oči ob sklon za sviblju. Iskri
je izvješćučinu, još uvek nekako redno. Želimo da se
oči, strumenti i mreži vratnici, brinuti i obnoviti.

GORSKA STAZA BRANKA LONČARA

Kružna staza po vrhovima u okolini Platka

Prošle godine napunilo se 15 godina otkako je Branko Lončar okupio riječke planinare starije životne dobi i pokrenuo rad Planinara seniora Rijeke kao sekcije HPD »Platak«. Između ostalih aktivnosti, Branko je pokrenuo i rad markacista koji su uredili, označili i redovito održavali brojne nove planinarske staze u riječkom planinarskom zaleđu. Krajem 90-tih godina Branko je inicirao ostvarenje svoje dugogodišnje želje: povezivanje planinarskom stazom planinskih vrhova oko Platka, vrhova koje je godinama obilazio. Okolica Platka je kraj u kojem je on proveo najviše planinarskih dana i kojem je poklonio najviše svog planinarskog rada, sudjelujući u gradnji, a osobito obnavljajući doma na Platku, doma na Snježniku, te skijaških staza sa žičarama.

Nesebičnim trudom markacista - seniora obnovljen je i označen dio zapuštenih planinarskih staza sa Snježnika prema Lazačkoj glavici, Guslici, Planini, Jelencu, te Medvejcima. Ti su vrhovi prvi puta povezani u logičnu cjelinu, a do vrhova Mirnjak i Planina postavljene su prve markacije. Nastala je tako Gorska staza ukupne dužine oko 50 km, koja kružno (grebenima) povezuje Plataku sa svim tim vrhovima, ali obuhvaća i pojedine izdvojene prilazne putove i spojnice za svaki vrh.

BRANKO ŠKROBONJA, Rijeka

Nažalost, Branko je umro u proljeće 1999. godine ne dočekavši završetak radova i otvaranje staze. No, slijedeći njegovu zamisao, Seniori su u ljeto 2000. završili posao. Njegujući sjećanje na svog osnivača odlučili su stazu nazvati njegovim imenom, a otvaranje stare obilježiti i postavljanjem spomen-ploče na Snježniku koji je Branko izuzetno volio.

Tako je 10. rujna 2001. na Platku i Snježniku održana velika planinarska svečanost koja je okupila 200 planinara. Budući da dio planinara seniora više i ne može mnogo hodati dio svečanosti je održan na Platku kod doma »Sušak«. Obraćajući se skupu Brankov prijatelj kapetan Ivo Rudenjak podsjetio je na svoje obilaske tih vrhova s njime te kazao »da svi koji su već obi-

Otvorene Gorske staze B. Lončara foto: Branko Škrobonja

šli Gorsku stazu, a vjerujem i svi koji će je obilaziti, bit će oduševljeni njenom ljepotom i čarobnošću. Mi je doživljavamo kao svetište prirode. Neka to bude svima.«

S Platka je, po lijepom vremenu dugačka kolona sudionika svečanosti krenula put Snježnika. Tamo su se kratko zadržali pred vršnom stijenom, 20-tak metara ispred doma na Snježniku, na koju su tijekom kolovoza Seniori postavili 40 kg tešku mesinganu ploču u spomen sa tekstom:

Svom osnivaču Branku Lončaru (1919-1999) planinari Seniori Rijeke posvećuju Gorsku stazu

Platak - Snježnik - Mirnjak - Guslica -
Planina - Jelenc - Medvejci - Platak

Da svečanost ne bude samo svečarska, pobrinula se većina sudionika obišavši tijekom dana barem dio novootvorene Gorske staze.

Ako Riječkim planinarima Seniorima ne ponestane energije, vjerojatno će se staza proširiti na još neke vrhove (Jasenovica, Sleme), a jednog dana to će biti prava obilaznica s posebnim žigovima i dnevnikom.

Gorska staza Branka Lončara započinje na Platku, odakle vodi uobičajenom stazom do Snježnika (1506 m) usponom za 1,15 h. Sa Snježnika nastavlja grebenom za Guslicu, trasom Goranskog planinarskog puta, s time da je sa sedla ispod Meduvrha (u blizini raskrižja s Frankopanskim putem što dolazi iz Lasca) probijen nov prilaz do Lazačke glavice (Mirnjaka, 1426 m). Od Snježnika je do Mirnjaka 1,15 h, a s vrha je proveden i spust do Srebrnih vrata na Frankopanskom putu odakle sa može vratiti na Snježnik ili produžiti na Platak ili Risnjak.

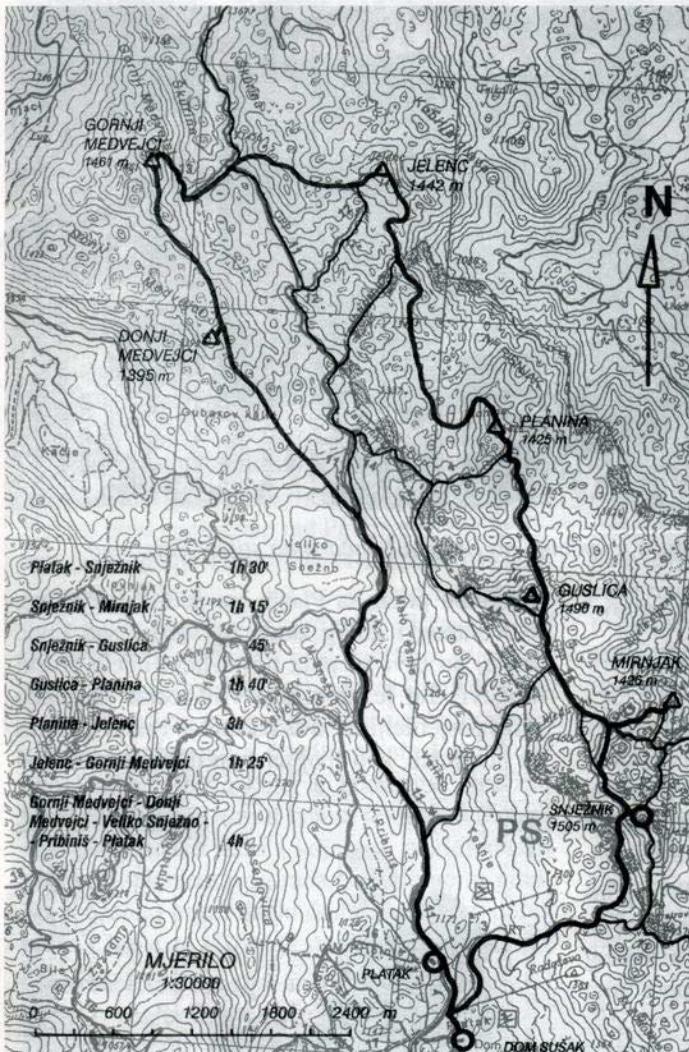
S Guslice (do koje ima manje od sat hoda sa Snježnika) put se nastavlja potpuno novim probijenim i označenim putem za Planinu (1425 m) i Jelenc (1442 m). Dok je Jelenc od prije imao

Ploča u spomen na Branka Lončara na stijeni Snježnika

markirani prilaz sa Platka, na području Planine, markantnog i golog kamenog vrha iznad Livić drage, po prvi su puta postavljeni bijelo-crveni krugovi. Taj je prekrasan vrh postao dostupan svim posjetiteljima, a označena je i izravna staza na Javornicu, kao spoj na markiranu stazu što od

Gorska staza Branka Lončara

Jelenc vodi za Platak. Na grebenskom dijelu Guslica -1,40h- Planina -3h- Jelenc put je proveden u gustoj klekovini i šumi, a drugim dionicama otvorenog pogleda na Riječki zaljev, otoke,

Učku, Obručku skupinu, ili gусте Snježničke šume na sjeveru. Na tom dijelu treba pažljivo pratiti markaciju na podu i stablima jer staza nije ugažena.

Na Jelencu je staza na svojoj najsjevernijoj točki i sa njega je probijena također nova staza na sedlo prema Gornjim Medvejcima. Na sedlu (oko 1350 m) staza siječe novo probijenu šumsku cestu koja se prije Velikog Snježnog na desno odvaja od ceste Platak - Trstenik - Klana i koja preko Javornice (dotle je i sada vozna za sva vozila). Staza se sa sedla uspinje na Gornje Medvejce (1461 m), a sa Jelenca je ukupno 1,15 h. Prateći potpuno novo probijeni put u klekovini za manje od sata dolazi se na Donje Medvejce (1395 m), odakle se staza spušta na prije spomenutu cestu i na nju izlazi na početku udoline Veliko Smeđno, odakle je oko 4,5 km cestom do Platka. Sa Donjih Medvejaca je do Platka 3 h, a ukupno je za obilazak cijele staze potrebno najmanje 12 sati, odnosno 13 sati ako se posjećuje i Mirnjak. No, treba spomenuti da između ta dva grebena Snježnik - Jelenc i Medvejci prolazi široka makadamska cesta kojom se može doći u samo podnožje vrhova te obav-

iti samo neke od njih, bilo pojedinačno, ili u kružnom obilasku još nekog susjednog vrha. Tako su svi vrhovi Gorske staze pristupačni svim posjetiteljima.

GORSKA STAZA BRANKA LONČARA

Platak 1,15h Snježnik (- Mirnjak) 1h Guslica 1,40h Planina 3h Jelenc 3h Gornji Medvejci
30 min. Donji Medvejci 3h Platak

VELIKI BOKOLJ NA PAŠMANU

ZDRAVKO ANTOLKOVIĆ, Šibenik

Naša mala uhodana ekipa koju čine Katica, Mile i ja, odlučili smo se nedavno uspeti na vrh otoka Pašmana, na Veliki Bokolj (274 m).

Auto smo ostavili na biogradskoj rivi. Srećom, nedjeljom ne naplaćuju parkiranje ili su nas zaboravili. Kupujemo karte u poslovnici Jadrolinije (povratna karta Biograd-Tkon je 12 kn), vozimo se trajektom 20-tak minuta. Za vožnje informiramo se kod osoblja trajekta gdje se nalazi Veliki Bokolj. Kažu nam da do Banja idemo autobusom koji u Tkonu već čeka putnike s trajekta. Karta za bus stoji 8 kn. Ulazi nas desetak i jedan mali crni pesek. Nižu se nazivi mjesta: Ugrinić, Kraj, Pašman, Mali Pašman, Barotul, Mrljane, Nevidane, Dobropoljana.

Tek što je autobus napustio stanicu Dobropoljani, nakon kojih 20-tak metara, iznenadila me putokazna tabla na stupu za Veliki Bokolj. Ali što se može, nastavljamo do Banja, jer vrućina čini ljude nervoznim pa ne bi bilo uputno zaustavljati autobus bilo gdje. Silazimo u Banju, a onda počalo nazad nekih 20-tak minuta do table: »Veliki Bokolj 45', HPD Željezničar«.

Znači, neznanje smo platili mi, a vi ne morate. Sići ćete u Dobropoljani, produžiti 20 metara u smjeru vožnje do putokazne table, preći cestu i na pravom ste putu. Markacija sasvim OK, put lijev kolni, nakon 30 minuta prelazi u pješačku stazu, no i ona je prohodna i markirana. Nakon 15 minuta izlazi se na širok makadamski put koji Vas za 10 minuta dovodi do samog vrha. Nisu nas prešli, vrijeme izračunato skoro u minuti.

Nagrada je tu! Predivno!

Oko nas deseci otoka i otočića koji »pasu« na velikoj plavoj livadi, a tu je i Dugi otok, a ono tamo je Ugljan (vide se Sv. Mihovil i Ščah), staneš,

duboko udahneš i veliš sam sebi: »To je život!«

Malo nam smeta porušena kućica puna smeća u blizini vrha, no nećemo gledati na tu stranu, već ćemo zaviriti u svoje ruksake i nešto prigristi, jer je uz ovaku ljepotu i glad veća.

Od vrha do autobusne stanice 30 minuta. A bus? Raspitujući se za Bokolj zaboravili smo pogledati vozni red. Nema veze. Šalimo se. Vruće je, a mi u planinarskim cipelama. Skrećemo na sebe pozornost pješaka i vozača. Napokon u daljini dobro znani zvuk našeg busića. U Tkonu smo za čas, trajekt u luku, a mi na hladno pivo i briškulu! Moji protivnici plaču od muke. Ukrcaj na trajekt, Biograd, uzavreli auto, pa Šibenik.

Ne propustite otici na Veliki Bokolj, po mogućnosti što ranije ujutro. Možda se i sretnete gore, a ako ne tamo, onda na nekom drugom ljestvom vrhu.

Užitak na vrhu Velikog Bokolja

Da i vi ne bi čekali autobus dva sata evo izvoda iz voznog reda Preko-Tkon:

Nedjeljom i blagdanom: 8.00 10.00 12.00 14.00 17.15 19.15 21.15 22.30

Radnim danom: 6.25 8.00 10.00 12.00 14.00 15.25 17.15 19.15 21.15 22.30

Napomena: autobusu treba oko 30 minuta od Preka do stanice u Dragopoljani

PLANINARSKE KUĆE I PUTEVI

NOVI PRILAZ VPP-u

U spletu brojnih planinarskih staza oko Baških Oštarija na srednjem Velebitu od lipnja ove godine za planinarenje osposobljena je još jedna. HPD »Prpa« s Baškim Oštarijem po zaduženju HPS-ove Komisije za planinarske puteve uredilo je stazu Šušanj - Konjsko - Jurkove doline (1,30 h), što je ujedno i novi prilaz VPP-u. Međutim, to nije sve, ova primorska dionica vezana je za Premužičevu stazu i to sa njenog završetka podno Žutog kuka na izlazu iz šume. Nekadašnjim kolnim putem prema jugu pokraj Prpića do Prpinjih vikend-kuća pod Basaćom, gdje će uskoro biti i kontrolna točka Baških Oštarija, treba pola sata pješačenja. Odatle dalje pokraj znamenitog Kubusa iz 1846. godine jugoistočno na staru terezijansku cestu građenu 1735. godine rubom Ravne Drage dolazimo do Rujine, velike okrugle lokve poviše Konjskoga gdje je spoj sa stazom Šušanj- Jurkove Doline. Krševitom padinom pravac juga stižemo do Rujice također okrugle obzidane lokve i važnog toponima na ovome pravcu što odavde laganom uzbrdicom kroz Krčevine vodi do Jurkovića Dolina za što treba oko jedan sat hoda. Važnost ove staze je utoliko veća što ju je lako spojiti preko Ledenika sa Velincem zatim s Premužičkom, a u zimskim mjesecima bi ovo bila sigurnija dionica zbog

niže nadmorske visine. Geomorfološka i botanička raskoš ni ovdje kao ni drugdje na Velebitu na škrtaru svojom ljepotom, tako da planinarima zasigurno neće izostati zadovoljstva.

Vlado Prpić

KIJEVSKI BAT (1206 m) OTVOREN ZA PLANINARE

Prvi put markiran je planinarski put za Bat iznad Kijeva. Nakon dobivanja dozvole od Komisije za planinarske putove članovi HPD »Sinjal 1831« i članovi PD »Svlaja« iz Sinja 9. lipnja očistili su jednu stazu i postavili žig na vrhu Bata. 16. i 17. lipnja članovi »Sinjala« i članovi Markacijske komisije HPD »Moseć« iz Splita očistili su još jednu stazu i markirali je, a na vrh Bata postavili su metalnu kutiju sa upisnom knjigom.

Uspon na Kijevski Bat započinje u središtu Kijeva na autobusnoj stanici (na glavnoj cesti Zagreb - Knin - Split) kod OŠ, a uspon traje 2 sata i 30 minuta. Dvadeset minuta se hoda neASFALTIRANIM ulicama kroz rijetko naseljeno područje do podnožja masiva Kozjak (kojem je Bat najviši vrh) do izvora Križnice (600 m). Od Križnice put ide srednjim usponom preko pošumljenog hrpta (Ležaji) do izvora pitke vode Korita (800 m), za 40 minuta. Od Korita staza se opet lomi preko Ležaja na stari Kožački put i izlazi na prijevoj Bilo, a taj dio se prijeđe za 1 sat hoda. Od Bila se ide desno hrtom sa kojega se cijelim putem do vrha Bata pruža prekrasan pogled na Kijevo i Dinaru, a taj dio se prijeđe za pola sata.

S vrha Bata puca prekrasan pogled sjeverno na selo Kijevo i vrh Dinare (1831 m), na istoku se vidi Troglav (1912 m), jugoistočno je Perućko jezero i Svlaja (1509 m), na jugu se vidi Moseć i dalje jugozapadno je Promina, Petrovo polje i Drniš, zapadno je Knin, a u daljinici Velebit. S vrha u dubinu sjeverno i istočno spuš-

Rujica iza Konjskog

foto: Ivica Fumić

ta se litica (stijena) oko 150 metara koja je izazov za penjače.

Evo još nekoliko podataka da se lakše odlučite posjetiti Bat i naše Kijevo. Na južnoj strani Kijeva, nalazi se Kozjak, dio planinskog masiva Svilaje. Kozjakom dominiraju tri vrha: Bat (1209 m), Mijatovački vrh (1010 m) i Crne glavice (1106 m). Najviši vrh Kozjaka je Bat, a smatra se da je Kijevo po Batu i dobilo ime (staroslavenski riječ »Kij« znači bat ili malj). Na Kozjaku se nalazi Kranjska pećina i neistražena jama Golubinka, a ovo područje obiluje s dosta izvora pitke vode, a neke ćemo u budućnosti povezati našom novom stazom. Kozjak je u vrijeme II svj. rata kao i u Domovinskom ratu poslužio kao zid pred najezdom okupatora. Nadamo se da će biti još prilika za predstavljanje ljepote našeg kraja, a Vas pozivamo da se uvjerite u to.

Marko Gojević

Na vrhu Bata, u daljini Dinara

foto: Marko Gajević

OBAVIJEŠT OBILAZNICIMA MEĐIMURSKOG PL. PUTE

Zbog pokrenute provedbe postupka privatizacije rekreacijskog središta Vukanovec koja je KT-6 Međimurskog planinarskog puta, MPP-a, to je izletište do daljnjega zatvoreno. Time su planinari postali nedostupni žigovi KT-5 Mohokos i KT-6 Vukanovec koji su se nalazili u ovom ugostiteljskom objektu.

Budući da je u međuvremenu, na udaljenosti oko 200 m zapadno od Mohokosa, otvorena kavana »Amadeus« žig KT-5 MPP-a - Mohokos sada se nalazi tamo, kao i žig Hrvatske planinarske obilaznice. Privremeno se ovdje nalazi (do ponovnog otvaranja restorana) i žig KT-6 - Vukanovca.

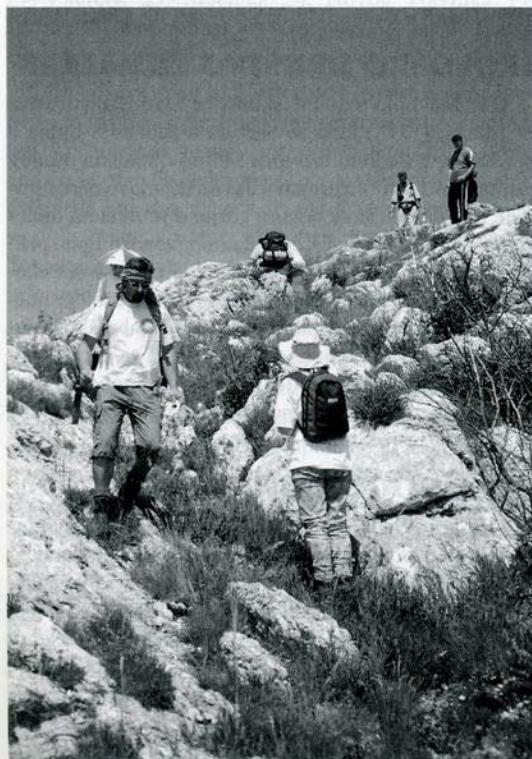
Odgovarajuće obavijesti istaknute su i na dopunskim obavještajnim pločama na Mohokosu i »Amadeusu«.

HPD »Železna gora«, Čakovec

TELEFONSKI BROJ PLANINARSKOG DOMA »ZAVIŽAN«

U prošlom dvobroju »Hrvatskog planinara« objavljen je adresar planinarskih objekata i udruga u Hrvatskoj. Da pogreške vrebaju na svakom koraku dokazuje i to što je za HPS-ov dom »Zavižan« objavljen pogrešan telefonski broj. Važeći broj doma je 053/614-200. U domu je i telefonska govornica, a njezin broj je 053/614-210.

Alan Čaplar

Markiranje je ošlo od vrha prema podnožju

ŽUMBERAČKA KRONIKA

VLADIMIR JAGARIĆ, Zagreb

PROLJETNI POHOD

Ovogodišnji tradicionalni proljetni pohod na Žumberak (Sošice - Sekulići, Pl. dom B. Farkaš), 14. po redu, održan je u subotu, 16. lipnja u organizaciji PD »Monter - Trešnjevka«. Pohod je posvećen 15. obljetnici postojanja društva, a u njemu je sudjelovalo petnaestak društava sa oko 250 planinara, od toga je najviše bilo planinara iz HPD »Zagreb-Matica«. Sudionike je dočekala gostoljubiva Ljerka Farkaš, predsjednika društva i domaćica doma, a pomagale su joj vrijedne članice društva Suzy, Vlatka, Nena i Pepica. Članici HPD »Željezničar« iz Zagreba Ivanki Končevski uručena je Plaketa PD »Montera - Trešnjevka« za deseti obilazak trase Proljetnog pohoda na Žumberak.

Na vrhu Sv. Gere u organizaciji »monterovaca« postavljen je metalni trokutasti žig vrha. Žig je ubetoniiran u podnožju geodetskog stupa koji označava najvišu kоту Žumberačkog gorja, a nalazi se svega nekoliko minuta hoda od kapelice Sv. Ilike.

PROLJEĆE NA ŽUMBERKU

HPD "Zagreb-Matica" priredilo je u organizaciji Seniorske sekcije društva, 16. lipnja jednodnevni društveni izlet na Žumberak. Oko stotinu planinara u dva autobusa stiglo je u Sošice odakle je krenula veća skupina planinara preko Boića i Boljare prema vrhu Sv. Gere, do kapelice Sv. Ilike (vodila je Omladinska sekcija društva), druga je skupina išla stazom »moterovog« Proljetnog pohoda do planinarskog doma u Sekulićima (vodila Sekcija društvenih izleta), a skupina planinara »izletničke varijante« stigla je u Sekuliće preko Radatovića autobusom. Dosta je planinara pro-

šetalo od Sekulića do vrha Sv. Gere i kanjona Sušice. U poslijepodnevnim satima sve su se skupine sastale na zbornom mjestu ispred doma u Sekulićima i nakon zatvaranja »pohoda« krenulo se autobusima u Sošice. Dio planinara posjetio je jamu "Jazovku", a dio planinara na povratak u Zagreb zadržao se u Krašiću, posjetivši crkvu Sv. Trojstva i Spomen-sobu blaženog Alojzija Stepinca. Organizatori i vodići izleta su bili Ljerka Lapuh i ing. Đuro Filip.

MARKACIJSKI TEČAJ

U planinarskom domu na Vodicama održan je 16. i 17. lipnja tečaj za markaciste društava Planinarskog saveza Karlovačke županije. Tečaj su vodili Zdenko Kristijan i Bernard Margitić. Tom prilikom obnovljena je planinarska staza od Vodica preko Pliješa do kote 978 m. Markacisti HPD »Dubovac« iz Karlovca ovog će ljeta obnoviti stazu od Vodica preko »Trate« do vrha Sv. Gere. Planinarski dom na Vodicama privremeno je zatvoren. Otvoren je za veće skupine planinara uz pret-hodnu najavu na tel. 047/655-567, tajnik Milan Beuk.

EKOLOŠKO DRUŠTVO ŽUMBERAK

Na dnevnom redu IV. skupštine Ekološkog društva Žumberak (EDŽ) koja se održala u subotu 9. lipnja u Sošicama, u dvorani tvornice »Pliješ«, između ostalog raspravljalo se i o ustrojstvu Javne ustanove parka prirode Žumberak-Samoborsko gorje, o proteklom djelovanju i programu budućeg rada, mogućnosti i perspektive ekološke proizvodnje zdrave hrane i razvoja ekoturizma. Usvojen je i prijedlog dopune sadašnjem imenu društva: Prijatelji parka prirode Žumberak-Samoborsko gorje. Dodijeljen je niz priznanja za razvoj ekologije, planinarstva i zaštite prirode na Žumberku i Samoborskom gorju. Sastanak je vodio predsjednik UO EDŽ prof. Josip Šintić.

MALONOGOMETNI TURNIR

Na vrhu Sv. Gere, na Dan državnosti, 30. svibnja održan je u organizaciji Atletskog kluba Žumberak iz Sošica tradicionalni malonogometni turnir »Sveta Gera«. Utakmice se odigravaju na igralištu na istočnoj strani visoravni vrha podno vojarne, zgrade našeg budućeg planinarskog doma (Slovenska vlasta obećala je povlačenje iz vojarne, ali do sada to nije službeno provedlo). Organizatori turnira pozivaju planinare da se i oni uključe jednom momčadi u rekreativni malonogometni turnir. (Prijave: Gostionica »Radić-Ilas«, Sošice, tel. 01/62-97-518.)

Pred planinarskim domom »Boris Farkaš«

PISMA ČITATELJA

UZ DAN HRVATSKIH PLANINARA NA DINARI

Uspon na najviši vrh Republike Hrvatske organizira se već više godina u čast Dana državnosti. Ujedno se tom prilikom obilježava i Dan hrvatskih planinara. Ove je godine Dan hrvatskih planinara organiziran 26. i 27. svibnja, organizator je bio HPS, a suorganizator HPD »Sinjal 1831«, Kijevo. Vodenje i osiguranje uspona povjerenog je Stanici planinarskih vodiča Split i Stanici GSS-a Split.

Ukupno je na usponu sudjelovalo 340 planinara, od čega je 30-oro došlo iz susjedne BiH. Sudjelovalo je 56 planinarskih društava, od toga i 5 planinarskih društava iz BiH. Najstariji planinar sudionik uspona je imao preko 80 godina. Prilika je za istaći veće skupine sudionika uspona: iz Splita 71, Bjelovara 29, Varaždina 27, Zagreba 25, Šibenika 24, Novog Travnika 14, Zadra 13 i Koprivnice 11 sudionika. Ostali su manje brojni.

Obzirom na broj sudionika, stekao sam dojam da je ova akcija pripremljena prilično ležerno, možda pomaže i neprimjereno danu u čiju se čast organizira. Ove je godine izostao prigodni žig uspona, prigodna najlepšica i mala knjižica uspona na najviši vrh Hrvatske. To su vrlo drage i trajne uspomene svakom planinaru. Također je izostala posebna obavijest sa potrebnim informacijama o načinu i režimu organiziranog uspona na Dinari.

Na samoj Dinari, nekoliko se skupina planinara kretalo izvan određene planinarske staze iz Glavaša. Tako je skupina HPD »Željezničar« iz Zagreba hodala stazom preko Suhopolja, a skupina HPD »Željezničar« iz Gospića stazom od Brezovca. Nekoliko planinara HPD »Sveti Mihovil« iz Šibenika krenulo je od Krčića preko Mirkovića staja na vrh i zatim sišlo u Glavaš.

Varaždinski planinari krenuli su iz Glavaša na vrh, a zatim su sišli preko Brezovca u Knin. Svima nama i drugima poznato je da postoji mogućnost uspona sa raznih strana, no moglo je biti i neugodnih iznenade i problema jer svi putovi još uvijek nisu sigurni.

Za primjetiti je i različit, odnosno dvojak odnos voditelja pojedinih skupina. Jedni se kreću skupno, stalno su na okupu, međusobno komuniciraju, kontaktiraju i u potrebi pomažu jedni drugima. Kod drugih je sve individualno, jedni jure, drugi se jedva kreću. Nitko o nikome ne vodi brigu punih deset-dvanaest sati, tek se ponovo sretnu kod autobusa. Mišljenja sam da i voditelji skupina trebaju imati neposredan uvid u skupinu koja im je povjerena.

Vodenje samog uspona na vrh Dinare bilo je povjerenog je Stanici planinarskih vodiča Split. Umjesto klasičnog vođenja organizirano je praćenje kretanja od polazne točke u selu Glavaš pa sve do vrha planine. Praćenje je prilagođeno usponu većeg broja sudionika uz prisutnost planinarskih vodiča i gorskih spašavatelja. Naime, na određenim mjestima postavljene su visinske točke na: 900 m, 1200 m, 1450 m, 1750 m i na vrhu Dinare. Stazu su prigodno osvježili novom bojom markacići HPD »Mosor«, što je također doprinijelo sigurnosti kretanja sudionika uspona. Visoka temperatura u poslijepodnevnim satima otežala je uspon, no nije bilo posebnih zdravstvenih problema s obzirom na strukturu sudionika i zaista vrući sunčani svibanjski dan.

Na kraju možemo sa zadovoljstvom zaključiti; ovaj prigodni uspon postaje zaista tradicionalan. To postaje na neki način i prigodno okupljanje planinara i planinarskih društava.

prof. Milan Sunko

POSJETITE OBNOVLJENE WEB-STRANICE HPS-a!

Od 14. srpnja na Internetu se nalaze obnovljene i osvremenjene stranice Hrvatskog planinarskog saveza.

Stranice su, osim na dosadašnjoj adresi postavljene i na novu adresu: hps.inet.hr.

Do daljnje stranice će se moći posjetiti i na staroj adresi pubwww.srce.hr/hps.

VIJESTI

PRVI SUSRET PLANINARA KRAPINSKO-ZAGORSKE ŽUPANIJE

U nedjelju 13. svibnja 2001. godine na poticaj Planinarskog saveza Krapinsko-zagorske županije održan je na Ložekovom izvoru Prvi susret planinara Krapinsko-zagorske županije.

Uz lijep ugodaj jedne od najljepših planinarskih kuća i nepresušnog izvora čiste i hladne vode, susret je otvorio Filip Majić, predsjednik Planinarskog saveza Krapinsko-zagorske županije. Svim nazočnim planinarima i gostima potom se obratio Branko Mučnjak, gradonačelnik Donje Stubice, između ostaloga apelirajući na što više kretanja, planinarenja i druženja s prirodom. Ispred HPS-a pozdravnim se govorom obratio Darko Domišljanović.

Za najveći doprinos u pripremama i samom ostvarenju ovog susreta treba svakako zahvaliti domaćinu i organizatoru HPD »Stubičan« iz Donje Stubice pod vodstvom predsjednika Franje Sinkovića i suorganizatoru PD »Stubak«, Stubičke Toplice s predsjednikom Brankom Balaško. Posebno nesebičan angažman pripremi ovog Susreta dao je planinarski entuzijast Dragutin Novina, tajnik Planinarskog saveza Krapinsko-zagorske županije.

Iako se ovom prilikom na veliko zadovoljstvo inicijatora i organizatora susreta upisalo u knjigu 172 planinara i izletnika, zasigurno ih je bilo mnogo više.

Na danu planinara Krapinsko-zagorske županije

Uz deset planinarskih društava-članica Planinarskog saveza Krapinsko-zagorske županije, ovaj su skup uveličali i planinari HPD »Lipa« iz Sesveta, HPD »Zagreb-Matica«, HPD »Dugi vrh« iz Varaždina i drugi. Bilo je i mnogo mlađih kojima se svidjela ovakva vrsta sadržaja i druženja u prirodi, pogotovo kada su na red došle sportsko-natjecateljske discipline. Održana su nadmetanja u pikadu, bacanju kamena s ramena, skakanju u vreći, skoku u dalj, nošenju loptice u žlici, potezanju užeta i trčanju. Najboljima u svim disciplinama predsjednik Saveza Filip Majić svečano je podjelio diplome i zaželio svima još veće uspjehe na sljedećem susretu planinara Krapinsko-zagorske županije.

Darko Domišljanović

KAMENJAKOVCI OSVOJILI OLIMP

Uspon na Olimp (grč. Olympos), najviši vrh Grčke, mitsko prebivalište grčkih bogova, bio je glavni cilj sedmodnevног putovanja planinara PD »Kamenjak« iz Rijeke u Grčku. Ovaj je uspon ujedno i glavni planinarski događaj u nizu programa koji se tijekom ove godine odvijaju prigodom 40. obljetnice društva.

Putovanje u Grčku organizirano je u suradnji s turističkom agencijom »Temark« iz Labina. Osim planinara slavljeničkog Kamenjaka, tom su se izletu pridružili i članovi »Strileža« iz Crikvenice (1 sudionik), »Pazinke« iz Pazina (7), »Knezgrada« iz Lovrana (3), »Platka« iz Rijeke (1) te »Obruča« iz Jelenja (1 sudionik), sveukupno 75 planinara.

Planinari su krenuli iz Rijeke, a u Grčku su stigli brodom iz Trsta i na Olimp krenuli 28. svibnja 2001. Olimp je planinski masiv koji se uzdiže u centralnoj Grčkoj, u pokrajini Tesaliji, a u lancu Olimpa čitav je niz vrhova viših od 2.500 metara: Scolio, Scala, Stefani, Illias i Mytikas. Od ovih vrhova dva su vrha najviša u Grčkoj: Mytikas sa 2.917 m i Scolio sa 2.911 m. Uspon na Olimp moguće je početi u najbližem naselju, Litochoru ili se od Litochora uz rječicu Enipeas dovesti do zaravni Prioni (1.100)

i put prema vrhu započeti s tog mjesto. Tim se putem krenulo prema jednom od 3 doma koja postoje na području Olimpa, domu »Spilius Agapitos« - Refuge A (2.100 m), a odatle dalje na vrh.

PD »Kamenjak«, Jelenje

SKUPŠTINA HPD »SISAK«

U petak 25. svibnja održana je izborna godišnja skupština HPD »Sisak«. Izvještaj o radu društva u proteklom razdoblju podnijeli su Roko Nikolić, Mijo Štrk i Mile Božičević. Uz brojne aktivnosti vezane za organiziranje i izvedbu izleta, članovi društva su radili na markiraju planinarske staze od Oltara do Vratnika i održavanju i uređivanju planinarske kuće »Oltari«.

Izabrano je novo čelnštvo društva: predsjednik Roko Nikolić, dopredsjednik Nedjeljko Balog i tajnica Vesna Šprajc. Dosadašnje rukovodstvo zasluzilo je pohvale za uspješan rad, a novom želimo također puno uspjeha. Nakon radnog dijela, skupština je nastavljena uz glazbu i ples, u veselom raspoloženju do ranih jutarnjih sati.

Željka Cicak

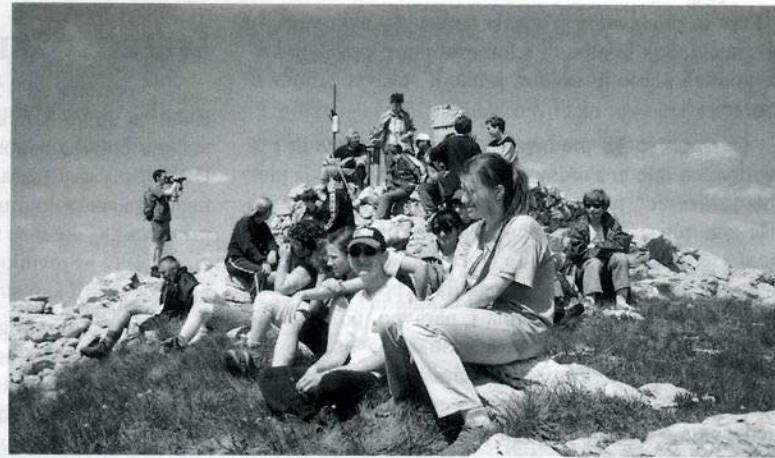
MLADI PLANINARI HPD »SISAK«

U HPD »Sisak« djeluje sekcija mlađih planinara, koju vodi nastavnica biologije i kemije Vlasta Žarković. U sekciju su uključeni učenici OŠ "Budaševotopolovac-Gušće", a ima i učenika ostalih škola, ukupno tridesetak mlađih. Članovi sekcije organiziraju izlete prema svom godišnjem planu i programu. Glavni ciljevi njihovog boravka u prirodi su edukacija iz ekologije i planinarstva. Takvim radom s mlađim ljudima nastoji se omasoviti članstvo i povećati interes za planinarstvo i zaštitu prirode.

Željka Cicak

TERENSKA NASTAVA BIOLOGIJE

Već nekoliko godina učenici Gimnazije Sisak, polaznici izborne nastave biologije, pod vodstvom svojih profesorica Željke Čaćić i Željke Cicak, u suradnji s HPD »Sisak«, održavaju terensku nastavu. Ove godine cilj izleta je bila Bjelolasica. Krenuli smo 26. svibnja 2001. autobusom do Tuka, a odatle pješke prema Bjelolasici. Na samom početku pješačenja oduševila nas je Matić poljana, koja je pravi raj za svakog botaničara. Šarenilo boja upotpunile su različite biljke kao troboj-

Mladi na vrhu Bjelolasice

na ljubica (*Viola tricolor*), iglica (*Geranium phaeum*), rumeni golesak (*Silene dioica*), jagoda (*Frageria vesca*), trajna mjesecnica (*Lunaria rediviva*) i ostale vrste.

Uz mali odmor na Janjčarici, laganim hodom kroz nepregledna polja medvedeg luka (*Allium ursinum*), uspeli smo se do skloništa »Jakob Mihelčić«. Nakon kraćeg odmora nastavljen je put prema vrhu, odakle je pucao prekrasan pogled na Klek, Samarske stijene, Bitoraj i ostale planine Gorskog kotara. Silazak je bio istim putem do planinarskog doma »Bijele stijene« u Tuku, gdje nas je čekao autobus. Spavanje je organizirano u planinarskoj kući u Begovom Razdolju kod obitelji Mance. Stariji planinari su noćili u Mrkoplju, gdje su u lokalnoj crkvi prisustvovali koncertu riječke ženske pjevačke klape.

Drugoga dana smo krenuli za Fužine. Cilj nam je bio špilja Vrelo, gdje nas je čekao vodič uz čiju stručnu pomoć smo je razgledali. Slijedila je ugodna šetnja uz jezero Bajer, a hrabriji su se i okupali. Na povratku u Sisak svratili smo do Kamačnika. Uz ugodan žabor biste vode došli smo do izvora, još jednog od bisera Gorskog kotara.

Slobodan Grabovica

PLANINARSKA ŠKOLA HPD »ZAGREB-MATICA«

Tko god je u proljeće ove godine pogledao u oglasni ormarić planinarskog društva »Zagreb-Matica« u Bogovićevoj ulici u Zagrebu mogao je primjetiti da se i ove godine u tom društvu održavala planinarska škola.

U planinarskoj školi okupili su se neki koji već godinama pokušavaju napraviti prve planinarske korake, neki drugi opet, koji već imaju planinarskog iskustva i staža, ali su htjeli upoznati nova lica i nešto nauči-

ti. Prva su predavanja proticala u miru, no nakon nekoliko izleta, dok bi albumi s fotografijama kružili uokolo, voditelj škole je teškom mukom stišavao žamor u dvorani.

Održano je 18 predavanja te 6 jednodnevnih i 3 dvodnevna izleta. Predavači su bili dugogodišnji planinari, liječnici, profesori, himalajci. Neki manje, neki više zanimljivi ili simpatični. Na svakom predavanju moglo se čuti nešto novo. Ta teorijska saznanja, spojena s praksom na izletima, obogatila je polaznike škole novim saznanjima, iskustvima i, naravno, poznanstvima i prijateljstvima. Na pušače utisak je ostavio dr. Poljak, ljubitelje zvjezda impresioniralo je nebo Tehničkog muzeja i Ante Radonić, a nakon Tihomirovog predavanja o alpinizmu naglo je porastao interes za tu granu planinarstva.

Ciljevi izleta bili su Medvednica, Samoborsko gorje, Kalnik, Gorski Kotar, Strahinjščica, Velebit, Slovensko zasavlje. Vikendi bez smoga, buke i blješteci reklama. Kako se samo slatko spavalо na Zavižanu uz fijuk bure! Ili kako se slasno objedovala lončnica u Smrekovcu, makar su mnogi u njoj pronašli komadić omraženog povrća. A na povratku s Bjelolasice bus je orio pjesmom. Bilo je to prekrasno iskustvo!

Sunčica Čiško

PLANINARSKA ŠKOLA U SPLITU

Od 15. veljače do 22. travnja 2001. održana je u HPD »Mosor«, Split opća planinarska škola. U školu se ukupno prijavilo 36 polaznika. Program škole realiziran je prema programu školovanja HPS i bio je podijeljen u dvije cjeline: teorijski i praktični dio. Održano je 14 teorijskih predavanja uz prikaz dijapo-positiva i filmova u prostorijama HPD »Mosor« i GSS Split. Praktični dio sadržavao je planinarske izlete, ture i vježbe koje su se zbivale na Kozjaku, Mosoru, Omiškoj Dlini i Biokovu, te završna vježba na Ravnom Dabru na Velebitu.

Provjera znanja održana je 8. i 9. svibnja, a diplome su uručene 16. svibnja na prigodnoj svečanosti u prostorijama »Mosora« za 29 polaznika koji su zadovoljili sve kriterije. To su: Tomislav Balić, Antonija Blagaić, Ivana Blagaić, Zrinka Bočkaj, Jasna Borzić, Sandra Divić, Branko Dobrić, Irena Grubnić, Ivan Jadić, Siniša Jelićić, Davor Jerčić, Verica Jurić-Grgić, Ivo Kolak, Sandra Markovina, Dragica Meštrović, Anka Mikulić, Ognjenka Milinković, Gordana Pekić, Nada Pekić, Vesna Pekić, Ljiljana Perković, Slavica Pirić, Tonita Popović, Maja Stanišljević, Goran Stefanovski, Gordana Sušić, Miroslav Totić, Darija Višić i Ivan Zečić. Voda škole bio je Ivica Sorić, a pomoćnici voditelja Sonja Nikolin, Dragana Oreb i Ante Bigava.

Goran Gabric

SPELEOLOŠKI TEČAJ NA KORČULI

U vremenu od 15. do 21. srpnja 2001. godine u Blatu na otoku Korčuli održan je speleološki tečaj na temelju potreba ospozobljavanja speleoloških kadrova HPD »Spivnik«. Tečaj je izведен prema programu Komisije za speleologiju HPS za školovanje speleoloških pripravnika. Tečaj su zajednički prema dogovoru realizirali HPD »Spivnik«, Blato kao domaćin i SO HPD »Mosor« Split kao stručni organizator.

Teorijski dio programa izvodio se u jutarnjim i večernjim satima u prostorijama OŠ i na terenu, a praktični dio programa na opremljenoj stjeni-vježbalištu, te umjetnom odvodnom tunelu Blato-Bristva, jami »Hrastovice«, jami »Zahumlje 1.«, jami »Zahumlje 2.«, špilji »Pišurka« i špilji »Komoračošće«. Stečeno znanje polaznici su primijenili zadnjega dana tečaja u samostalnom istraživanju jame »Podubrava« na brdu Radež. Naziv Speleološki pripravnik zaslужili su i dobili: Nedjeljka Bosnić, Zvonko Sardelić, Ivo Šeparović, Vladimir Šeparović i Ante Žaknić.

Instruktori i predavači na tečaju bili su: speleološki instruktor HPS Goran Gabrić, speleolog Goran Jakelić i instruktor GSS HPS Vinko Prizmić iz Splita, te dr. Ante Milat iz Blata.

Goran Gabric

OSNOVANO PL. DRUŠTVO »ČIČAK« U ORAŠJU

U Orašju u BiH 3. lipnja održana je osnivačka Skupština PD »Čičak«. Skupština je održana u hotelu »Kej« s početkom u 11 sati. Sjednicu Skupštine otvorio je Vidan Janjić lijepim uvodnim govorom. Za predsjednicu društva izabrana je Nada Živković, a za dopredsjednicu Ruža Ilišević. Za tajnika je izabran Miroslav Prgić. Pozdravne govore održali su gosti: Dragan Marijanović iz Novog Travnika ispred IO Saveza pl. društava Herceg-Bosne, Vitomir Ramljak, tajnik PD »Kuk«, Novi Travnik te Berislav Tkalac iz HPD »Tikvica« Županja koji je prenio pozdrave HPS-a. Na dan osnivanja društva je pristupilo 35 članova. U svim govorima naglašena je želja za suradnjom i povezivanjem društava kako u BiH tako i sa društvima iz Hrvatske. Ta suradnja je već počela zajedničkim izletom novog društva i susjednog društva iz Županje na Dinaru u povodu dana hrvatskih planinara. Posljednja točka dnevnog reda bilo je predavanje o planinarstvu uz prikazivanje dia-pozitiva koje je održao Berislav Tkalac. Po završenoj sjednici domaćini su upriličili zajednički ručak u prirodi uz rijeku Savu.

Berislav Tkalac

AKTIVNOSTI SEKCije PD »KAMENJAK« U MORAVICAMA

Prije godinu dana PD »Kamenjak« iz Rijeke osnovalo je svoju sekciju u Moravicama. Sekcija ima 30 članova i prilično ambiciozan plan aktivnosti. Predviđeno je obilježavanje novih planinarskih staza, organiziranje izleta, uređivanje društvenih prostorija i planinarske kuće, spremanje ekoloških akcija, povezivanje s turističkim zajednicama itd.

U subotu 23. lipnja članovi sekcije markacista PD »Kamenjak« uz pomoć članova sekcije iz Moravica, obilježili su novi planinarski put od Moravica preko Rudača i Ledene Jame do planinarske kuće na Stublini ispod vrha Vijenca. Put počinje na željezničkom kolodvoru u Moravicama, prolazi kroz mjesto, preko pruge i Dobre i vodi asf. cestom do Donjih Vučkovića, a odatle dalje do Petrovića (30 min). Iza naselja oštro lijevo se odvaja stari kolni put koji presijeca šumsku cestu i dalje kroz šumu vodi do odmorišta Podić (20 min). Sa ove zaravni u produžetku malo udesno započinje vlaka kroz šumu koja stiže do Letičinog brijega na brdu Rudač (20 min). Odavde treba nastaviti malo utijevu preko prelijepje livade do živog izvora pitke vode (10 min), a onda u šumu do Ledene Jame (15 min). Od Ledene Jame put se djelomično poklapa sa Ravnogorskim planinarskim putem i dalje preko zavrnj Plaščevnice vodi do Rajnovog brda gdje se nalazi šumarska kuća koju je skradsko šumarija dala u besplatan najam Sekciji PD »Kamenjak« u Moravicama. Kuća je sada u vrlo jadnom stanju, ali se nadamo da ćemo je uz pomoć sponzora uspjeti urediti.

Sekcija u planu ima još i obilježavanje puta do Skradskog vrha. To će omogućiti izlete vlakom po trasi Moravice - Skradski vrh - Skrad i obratno. Sve ove aktivnosti usmjerene su ka širenju ideja planinarstva u našoj županiji, kao i proširenju turističke ponude koja bi omogućila briži napredak Gorskog kotara.

Nedeljko Lukić

NOVI DNEVNIK I KARTA GORANSKOG PL. PUTA

HPD »Zagreb-Matica« osvježilo je početkom ljeta svoju planinarsku obilaznicu izdavanjem novog dnevnika i karte. Goranski planinarski put i Goski Kotar dobili su ujedno i nov planinarski vodič, jer dnevnik, osim prostora za utiskivanje žigova sadrži i detaljan opis trase puta, te tridesetak slika u boji. Autorica teksta je Jasna Bingula, a format dnevnika je 17x11 cm.

Za obilaznike GPP-a koji imaju stare dnevnike važna je obavijest da stari dnevnići I., II. i III. dionice i dalje vrijede po pravilima propisanim u njima, te da se trasa ni pravila nisu mijenjali. Naime, sada su tri dionice GPP-a kao tri zasebne obilaznice objedinjene u jednom dnevniku. Novost je da će planinari koji obidu sve tri dionice uz odgovarajuće značke plave, zelene i bijele boje po završetku obilaska dobiti i posebnu zlatnu značku.

Osim dnevnika HPD »Zagreb-Matica« izdalo je i planinarsku kartu Goranskog planinarskog puta, ujedno i preglednu kartu Gorske kotare. Autor karte je Zlatko Smerke.

Naslovница novog dnevnika GPP-a

Novi dnevnik i karta mogu se nabaviti ili naručiti u HPD »Zagreb-Matica«, Bogovićeva 7/III. kat, 10000 Zagreb, tel. 01/48-10-833 (18-20,30 h) ili u Hrvatskom planinarskom savezu, Kozarčeva 22. Cijena dnevnika je 40 kuna, cijena karte 45 kuna, a za one koji kupuju dnevnik i kartu zajedno cijena je 80 kuna.

Alan Čaplar

DOĐITE NA DAN SLAVONSKIH PLANINARA 7. LISTOPADA 2001.

Slavonski planinarski savez i HPD »Tikvica« iz Županje pozivaju sve planinare na Dan slavonskih planinara u nedjelju 7. listopada 2001. Okupljanje će biti u 9,30 sati na Dilju u šumi Grabovac kod Garčina. Odатle će se poći na kružnu planinarsku turu od pet sati hoda po brdu Gardun sa najvišim vrhom Rajzerov sto (265 m). Tri izvora, dva vidikovca te svetište Velike Gospe na Grabovcu samo su dio onog što ovaj lokalitet nudi.

Planinari HPD »Tikvica«, Županja imat će već u subotu 6. listopada otvoren kamp na Grabovcu. Stoga smo u prilici ponuditi i druge planinarske ture u ovom kraju, a prije svega Čardak (421 m), KT SPP i HPO. U okviru te ture je i posjet našoj planinarskoj kući na Prezdanku te jezeru Ljeskove vode (5 sati hoda). Na Grabovcu nudimo topla jela i pića po popularnim cijenama. Svakako i žigove vrhova i kuće te propagandni materijal društva. Moguće su i sportske aktivnosti na livadama Grabovca. Do polazišta je moguće stići autobusima i autima ili do Garčina vlakom. Na Grabovcu je i veliki parking-prostor. Sve dalje informacije i najave broja polaznika iz društava na telefon 032/833-351, Berislav Tkalac.

Mir, čistota i očuvanost prekrasne slavonske šume zovu Vas da nam se pridružite.

Berislav Tkalac

HUMOR

Nehajska 61, Zagreb
tel./fax: 363 88 40, 301 65 88
e-mail: vmd@open.hr

**AVIO KARTE
ZA VAŠE EKSPEDICIJE**
**ALPINISTIČKI TEČAJEV
I PRIPREME ZA TEŽE USPONE**
ALPINISTIČKI TEČAJ, listopad 2001.
ŠKOLA BIVAKIRANJA, studeni 2001.
Mt. KINABALU, BORNEO, prosinac 2001.
KILIMANJARO, veljača 2002.

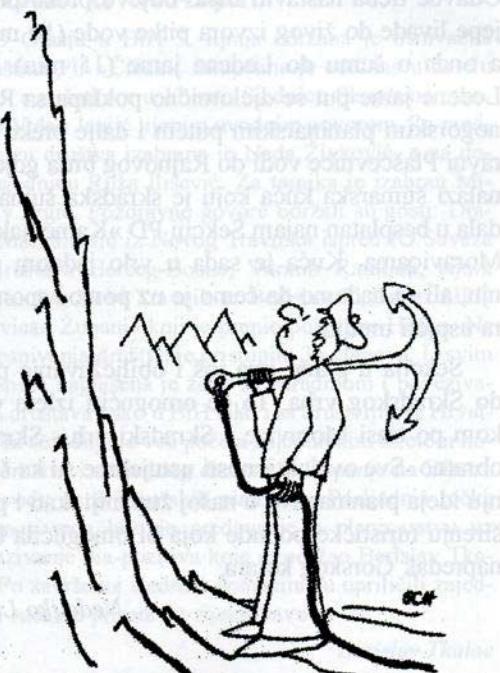
Za detaljne programe nazovite (01) 363 88 40
ili nas posjetite na www.vmd.hr

Organizator putovanja i vodič:

DADO MESARIĆ,

instruktor alpinizma,

instruktor Gorske službe spašavanja i
gorski vodič s međunarodnom licencom

Planinarska kuća »Alan«, foto: Tomislav Marković

PANTONE® COLORS

CHROMOS^{dd}

Tvornica grafičkih boja Samobor - Hrvatska

CHROMOS

Printing Ink Factory Samobor - Croatia

JOHANN FANZOJ

PUŠKARI OD 1790.
FARLACH AUSTRIJA

OPREMA ZA LOVCE I PLANINARE

MAINDL CIPELE

WAX JAKNE

BRIKO NAOČALE

NAPRTNJAČE

LEKI ŠAPOVI

ČARAPE

RUKAVICE

Atraktivan izbor proizvoda uz akcijske cijene!

**Planinarskim društvima odobravamo
popust na veće narudžbe**